

Sreda, 16. novembar 2005.

Svedok Herbert Okun

Otvorena sednica

Optuženi su pristupili Sudu

Početak u 14.20 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA PARKER: Gospodine Moore, izvolite.

TUŽILAC MOORE: Hvala, časni Sude, imamo sledećeg svedoka, a to je ambasador Okun. Imamo dva kratka pitanja koja bih da pokrenemo. Prvo se odnosni na odluku, radi se o odluci Pretresnog veća od oktobra u vezi vođenja suđenja. Što se tiče dokumenata ja sam dobio transkript. Molim da se transkript stavi na ekran da bi sve strane mogle da vide o čemu se radi. Možete da videte da se ovde radi o predpertesnoj sednici gde sam ja spomenuo transkripte. Ja sam označio vašu sugestiju, časni Sude u kome se kaže: "sa tačke gledišta Pretresnog veća ako zastupnik Odbrane ili Tužilaštva želi da unakrsno ispituje", da li vidite to?

SUDIJA PARKER: Vidimo sliku, ali ne možemo to da pročitamo.

TUŽILAC MOORE: Možda je sad bolje. Da li sada može da se čita? Ja citiram: "Pre nego što se obratim Odbrani, što se tiče Pretresnog veća, sa naše tačke gledišta, ako zastupnik namerava da unakrsno ispituje na osnovu dokumenta, onda Pretresno veće očekuje da zastupnik ima kopije tog dokumenta spremne za Pretresno veće, za drugu stranu i za svedoka. Pošto smo to rekli, da li bilo ko iz Odbrane želi nešto da doda? Gospodine Vasiću, izvolite". Gospodin Vasić: "U ime tima Odbrane, upravo je tako kako ste vi rekli i Odbrana deli to mišljenje. Mi delimo vaše mišljenje". Ja juče... Ne želim da iznosim nikakve kritike, to nema nikakve svrhe, ali svedoka su unakrsno ispitivali o nekom dokumentu, mi nismo imali kopije tog dokumenta, nije nam ih dostavila Odbrana, a nije ni Sud. Sve šta ustvari u ovoj fazi želim da kažem je to da je časni Sud izneo vrlo konkretnu primedbu što se tiče ove procedure i mi tvrdimo da u sistemima *common law* i u sistemu građanskog prava, mora da postoji jednakost strana što se tiče podnošenja dokumentata. To juče nije učinjeno i mi sada tražimo da se izda nalog da ako dođe do unakrsnog ispitivanja bilo koje strane, onda ta strana drugoj strani mora da da kopije dokumenata tako da ne bi druga strana bila oštećena. To je sve šta sam ja imao da pokrenem.

SUDIJA PARKER: Gospodine Moore, nema potrebe da se o tome izdaje novi nalog. Postoji već nalog o tome i vi ste ga spomenuli. Želim da dodam da pošto planiramo da



ovi suđenje vodimo koliko god je to moguće po sistemu elektronske sudnice gde dokumenti moraju da budu na raspolaganju i unapred o tome mora da se obavesti druga strana, oni moraju da se stave u folder klijenta u sistemu elektronske sudnice unapred tako da kad dođe do unakrsnog ispitivanja po tom dokumentu, taj dokument mora biti da bude dostupan. Mi ćemo da se oslonimo na papirnate kopije u ovoj fazi suđenja zato što nismo unapred dovoljno obavješteni o tome koji su dokumenti potrebni, ali posle Božićne pauze nadam se da će obe strane da prevaziđu potrebu za papirnim kopijama dokumenata. Međutim, ako dođe do toga da se koriste dokumenti, onda kopije moraju da budu na raspolaganju svim stranama i Pretresnom veću. Dokumenti koji su od posebne važnosti, a Pretresno veće ponavlja da je onda jako korisno da takvi, posebno važni dokumenti budu na raspolaganju u papirnom vidu kao i u elektronskom sistemu. Ako se već nalaze u elektronskom sistemu, onda treba da budu na raspolaganju i u papirnoj kopiji radi potreba Pretresnog veća ako ne i svih drugih strana. Ja mislim da nema potrebe da se ovo ponavlja, nalog već postoji, pravila rada i uputstva o radu takođe postoje i odnose se na ovo pitanje. Ovo je možda malo komplikovanije kada su u pitanju jako veliki dokumenti koji se samo delimično koriste i onda moraju obe strane da razgovaraju, da se dogovore da li je svarno potrebno reprodukovati kompletne dokumente, a možda bi onda bilo dobro da se samo dostave oni delovi koji će da se konkretno spominjati. Naravno, nama ja jasno kao Pretresnom veću da ako se strane dogovore da se samo delovi dugačkih dokumentata stave na elektronski sistem, u tom slučaju treba da budu stavljeni na raspolaganje u papirnom vidu.

TUŽILAC MOORE: Hvala vam, časni Sude, to je prvo pitanje. Drugo pitanje je sledeće, odnosno se na knjigu koja je juče pominjana, ja nemam nekakve velike žalbe o tome, ali jesmo tražili od druge strane da dobijemo kopije i da mi onda napravimo fotokopiju toga. Taj naš zahtev je odbijen, to je nešto na šta Odbrana ima pravo, međutim ako to jeste tako, onda nam je potreban nalog Suda da nezavisna strana zamoli doktora da pruži kopiju knjige tako da mi možemo da imamo pristup toj knjizi. Mi naravno ne možemo lično da razgovaramo sa svedokom tako da tražimo dozvolu od Suda da nezavisna strana uputi takav zahtev doktoru kada se on vrati.

SUDIJA PARKER: Gospodine Boroviću, da li postoji neki razlog zašto knjiga nije na raspolaganju? Vi ste koristili knjigu, molim vas da nam odgovorite.

ADVOKAT BOROVIĆ: Sačekao sam prevod. Časni Sude, knjiga je u vlasništvu tima Odbrane gospodina Šljivančanina kojom sam se ja poslužio, a da bi bili sasvim korektni prema uvaženom kolegu tužiocu, nismo mislili sa tom knjigom, ako dozvolite, da bilo šta manipuliramo. Naime, kao što sam juče kratko pokušao da obrazložim, kako smo dobili dodatke dan uoči unakrsnog ispitivanja tog svedoka i kako smo se požalili Pretresnom veću da možda su iz Odbrane zabrinuti da nećemo stići da na adekvatan način se suprotstavimo novim navodima koje je izneo taj svedok, mi smo dobili knjigu, ali nismo imali vremena čak ni da je skeniramo zbog eventualnog uvođenja za dokaz



ako je bilo prilike jer takva je procedura. Treba jedno vreme od 24 sata najmanje da bi mogli da predamo oficiru koji bi kasnije to uveo u sistem. Sve u svemu, pošto to nije bio ni predlog za uvođenje u dokaz, pošto je to samo jedan mali deo knjige koji smo citirali, to je bilo jedno predočavanje kako bi se suprotstavili novododatoj izjavi svedoka koja je 24 sata uoči ispitivanja praktično u dodatku bila dostavljena Odbrani. Dakle, ja nisam vlasnik te knjige, pogrešna je adresa na koju se pozvao gospodin Moore, i to je razlog zašto je ja nisam mogao dati. I ako biste bili ljubazni časni Sude, gospodin Lukić bi hteo da doda, baš upravo vezano za ovaj problem.

SUDIJA PARKER: Gospodine Lukić, izvolite.

ADVOKAT LUKIĆ: Zahvaljujem. Poštovani Sude, ipak moram da se osvrnem za trenutak i na vašu prethodnu informaciju koja se odnosi na odluku, i to informaciju koju ste nam dali povodom prvog pitanja koje ste nam dali je proizašla, da kažem, iz mog jučerašnjeg dijaloga sa gospodinom Mooreom i na osnovu čega je proizašlo ovaj, njegovo obraćanje vama i sada izjašnjenje. Ja sam shvatio na predpretresnoj konferenciji, a takođe kada smo raspravljali o rokovima za uvođenje dokumenata po pravilima *E-court*, da se to odnosi na dokumente koje strana misli da uvede kao dokaz, a ne na dokumente koji se samo predočavaju, ili delovi neke izjave koji se predočavaju svedoku, a nemaju nameru da se uvedu u dokaz. U tom smislu sam mislio, moja pozicija Odbrane, razumevajući vašu odluku da ako neko želi da unakrsno ispituje nekog svedoka na okolnosti nekog dokumenta koji nema nameru da uvede u dokaz, da nije dužan da predočava ni Pretresnom veću, ni drugoj strani. Ako grešim, onda ćete mi sada to objasniti, u tom smislu to će biti naša obaveza potpuno jasna i neće biti ništa sporno. Ali u ovom delu se odnosilo na dokument koji gospodin Borović... Sad sam shvatio, sad sam shvatio tu poziciju, ali onda, samo da kažem i povodom druge stvari koja se odnosi na knjigu. U odnosu na knjigu naš tim Odbrane je dobio jedan primerak knjige koji smo mi, za naše pripreme podvlačili i stavljali naše beleške sa strane kao informacije za naše pripremanje odbrane. Mi smo saznali za postojanje te knjige iz izjave koju je svedok gospodin Njavro dao haškom Tužilaštvu 1995. godine. Jer na kraju izjave on kaže: "Ja sam napisao knjigu koje se zove" tako i tako. Ja prosto ne mogu ni sada da verujem da neko u Tužilaštvu, možda ne gospodin Moore ili njegov tim, ali od 1995. godine Tužilaštvo nije došlo do knjige koju je njima njihov svedok rekao 1995. godine da je napisao 1992. godine, mene je to začudilo. S druge strane, ovaj primerak knjige zaista sadrži određene beleške koje smo mi naveli, koje nam služe za unakrsno ispitivanje i zaista mi nije odgovaralo da se taj primerak da Tužilaštvu. Ako Pretresno veće da taj nalog, ja ću gledati da nabavim drugi primerak knjige, pa ću da ga dam jer ne bih želo da pre mog ispitivanja tužilac vidi šta su meni tačke mog unakrsnog ispitivanja. To je jedini bio razlog mada iskreno rečeno, ja sam mislio da i za to imam pravni osnov, ali očigledno, sad sam po vašim postupcima shvatio da se ta vaša odluka odnosi na sve dokumente bez obzira da li ima da se uvede kao dokaz. Zahvaljujem.



SUDIJA PARKER: Da bi svim stranama bilo potpuno jasno, koliko se sećam ranije je već bilo rečeno da ako zastupnik namerava da upotrebi dokument tokom unakrsnog ispitivanja, glavnog ispitivanja ili dodatnog ispitivanja svedoka, taj dokument, kada je to praktično, mora da se uključi u sistem elektronske sudnice, a kao rezerva mora da bude na raspolaganju i kao kopija. Kao što svi vidimo, iz praktičnih razloga, postoje određeni dokumenti koje treba imati na raspolaganju i na papiru i u elektronskom vidu tako da se lakše koriste i čitaju. Radi se znači o svim dokumentima koji se koriste, a ne samo oni koji treba da se uvrste u spis. Gospodine Lukiću, mislim da ste dali odgovor na probleme, kao i obično, moći ćete, rekli ste da nabavite čistu kopiju knjige, tako ste rekli i na taj način ćete onda da je stavite na raspolaganje. Mi bismo bili zahvalni kad bi vi to uradili. Hvala vam.

ADVOKAT LUKIĆ: Ja ću da dam sve od sebe. To je hrvatska knjiga, hrvatsko izdanje, nije štampano u Srbiji, tako da ću morati preko nekih svojih izvora da dođem do te knjige, ali nadam se da ću stvarno, lično sam mišljenja da će Tužilaštvo lakše doći do te knjige, ali ću dati sve od sebe i ispoštovati odluku Suda.

SUDIJA PARKER: Pretresno veće se raduje što će imati priliku da knjigu pročita. Gospodine Moore, izvolite.

TUŽILAC MOORE: Možda možemo sada da pozovemo sledećeg svedoka, radi se o ambasadoru Okunu. Molim da naša rasprava ne traje duže od sat vremena, pa onda da napravimo pauzu.

SUDIJA PARKER: Jasno nam je da je za ovog svedoka iz zdravstvenih razloga bolje da svedoči sat vremena, pa da se onda posle toga napravi pauza. To ćemo i da uradimo.

SUDIJA PARKER: Dobar dan, gospodine.

SVEDOK OKUN: Dobar dan.

SUDIJA PARKER: Izvinjavam se što ste čekali, morali smo da završimo sa prethodnim svedocima i zbog toga ste morali da sačekate. Molim vas da pročitate svečenu izjavu.

SVEDOK OKUN: Svečeno izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA PARKER: Hvala vam. Izvolite sedite. Gospodin Moore, izvolite.



GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC MOORE

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Gospodine, molim vas, kažite nam vaše puno ime.
SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Herbert Stuart Okun.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Mislim da možemo da vam se obratćamo kao ambasadoru Okunu, da li je to tačno?
SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Ja ću da vas sada vodim kroz nekoliko pitanja. Vi imate dugačku karijeru i istakli ste se kao diplomata na međunarodnoj sceni. Da li je to tačno? Bili ste službenik Forin servisa Sjedinjenih Američkih Država od 1955. godine do 1991. godine, da li je to tačno?
SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Početkom šezdesetih godina, dok ste bili u Američkoj ambasadi u Bosni, to je bilo za vreme Kubanske raketne krize, u oktobru 1962. godine, vi ste bili odgovorni za prevođenje pisama Hruščova predsedniku Kennedyu?
SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da li je tačno da ste vi 1971. godine i 1972. godine učestvovali u pregovorima o sprečavanju incidenata na moru između Sjedinjenih Američkih Država i Sovjetskog saveza i to je bio prvi vojni sporazum potpisan između SAD-a i Rusije posle Drugog svetskog rata. Da li je to tačno?
SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: I to je potpisano na samitu između Richard Nixona i predsednika Brezhneva u Moskvi 1972. godine.
SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, u maju 1972. godine.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Od 1973. godine do 1975. godine vi ste bili vojni savetnik glavnokomandujućeg NATO-a u Mediteranu i vi ste tada bili u Napulju u Italiji i vaša odgovornost je bila da pratite situaciju u bivšoj Jugoslaviji i da izveštavate o razvoju situacije vezano za maršala Tita koji je u to vreme na žalost već bio prilično star.
SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Kasnih sedamdesetih godina, da li je tačno da ste vi bili zamenik predsedavajućeg delegacije Sjedinjenih Američkih Država na pregovorima



za ograničavanje strateškog oružja. Pregovori su bili sa Sovjetskim savezom i poznati pod imenom "SALT II" (Strategic Arms Limitation Talks).

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: 1980. godine bili ste imenovani za američkog ambasadora u nekadašnjoj Istočnoj Nemačkoj i bili ste na toj dužnosti do 1983. godine. Da li je to tačno?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, ja sam bio američki ambasador u Berlin u Nemačkoj Demokratskoj Republici, tadašnjoj.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Hvala vam. Od 1985. godine do 1989. godine vi ste bili zamenik trajnog predstavnika i ambasador Sjedinjenih Američkih Država pri Ujedinjenim nacijama (United Nations), da li je to tačno?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Od 1991. godine do 1997. godine vi ste bili specijalni savetnik i zamenik ličnog izasalnika generalnog sekretara Ujedinjenih nacija koji se bavio pitanjima u vezi Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Makedonije. Da li je to tačno?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Od 1991. godine do 1993. godine vi ste se uglavnom koncentrisali na Hrvatsku i Bosnu, a od septembra 1992. godine do maja 1993. godine vi ste bili zamenik predsedavajućeg Međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji (International Conference on the Former Yugoslavia).

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Od 1993. godine do 1997. godine vi ste posredovali u sporu između Grčke i Makedonije?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: To je tačno.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Od 1996. godine do 1997. godine vi ste bili specijalni savetnik Međunarodne komisije za nestala lica u bivšoj Jugoslaviji (ICMP, International Commission on Missing Persons in the former Yugoslavia) i mislim da je tačno ako kažemo da ste tokom devedesetih godina držali predavanja iz međunarodnog prava na *Yale* univerzitetu i mislim da sada vi držite predavanja iz međunarodnih odnosa, međunarodnog prava na raznim pravnim institucijama i na univerzitetu "John Hopkins" za međunarodne studije.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Samo još dve stvari da spomenemo. Mislim da ste prvi put posetili bivšu Jugoslaviju 1957. godine kao turista i tokom sedamdesetih



godina kao politički savetnik, a već sam spomenuo ono šta se odnosi na glavnokomandujućeg NATO u Mediteranu. Sada da govorimo o Rezoluciji 713 (UN Security Council Resolution 713) koja je usvojena 25. septembra 1991. godine u Ujedinjenim nacijama. Kao direktnu posledicu toga vama se obratio šef Kabineta generalnog sekretara Cyrus Vance?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da. To je bila Rezolucija Saveta bezbednosti 713.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Možete li da kažete Sud ko je bio Cyrus Vance?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, Cyrus Vance je bio veoma istaknuti američki advokat i javni činovnik, on je bio sekretar vojske i bio je pravni savetnik Ministarstvu odbrane tokom šezdesetih godina, za vreme mandata predsednika Lyndon Johnsona i od 1977. godine do 1980. godine tokom administracije predsednika Cartera bio je državni sekretar. Posle toga se vratio svojoj advokatskoj praksi u Njujorku i nastavio je da se bavi važnim misjama u privatnom svojstvu za razne privatne i državne misije. Ja ga poznajem pre 1991. godine.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da li je tačno ako kažemo da je svrha te mislije bila i diplomastke prirode i njena svrha je takođe bila da se ispitaju činjenice i iznesu preporuke Savetu bezbednosti (UN Security Council) putem generalnog sekretara.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Mislim da je takođe tačno da kažemo da je Evropska zajednica (European Community) u to vreme, 1991. godine ako i pre toga putem Konferencije o Jugoslaviji došla do sveobuhvatnog rešenja i bila je dužna da dođe do sveobuhvatnog rešenja za probleme u Jugoslaviji. Da li je to tačno?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da. Svrha Konferencije o Jugoslaviji koji je predsedavao lord Carrington bivši ministar inostranih poslova Velike Britanije je bila da se postigne sveukupno političko rešenje za probleme u tadašnjoj Jugoslaviji uz pomoć samih jugoslovenskih strana.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Hvala vam. Sada bih želeo kratko da se pozabavam ovim prvim delovima. Mislim da je u redu da se kaže da ste vi prvo stigli u Beograd u subotu, 12. oktobra. Mislim da ste bili sa gospodinom Vanceom, a 13. oktobre ste se sastali sa predsednikom Miloševićem i ponovo otišli 18. oktobra i posle toga podneli izveštaj Savetu bezbednosti?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da. Ako mogu, ja bih dodao da smo posetili celu zemlju u tom periodu i sreli se sa svim relevantnim vođama ili većinom njih, ne samo sa gospodinom Miloševićem.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Tačno je da se kaže da je tokom vašeg putovanja kroz Jugoslaviju da ste vi sastavili neke, kako bih ja to nazvao dnevnike i da ste prilično toga zapisali. Je l' to tačno?



SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Šta ste uneli u te dnevnike? Možete li da nam date samo jedan opšti pregled?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Praksa je da se beleže sastanci koje čovek ima, nije to nešto šta se zahteva. Dnevnicima, odnosno profesionalnim dnevnicima nisu stenografski zapisi, ali meni je bilo vrlo korisno da vodim prilično detaljne beleške naših sastanaka, sastanaka na kojima sam učestvovao i bilo je meni izuzetno važno, a mislim i korisno zato što smo viđali veliki broj ljudi u toku samo jednoga dana, i to onda mnogo dana uzastopno, po 18 do 20 sati neprekidnog rada, a bili bismo u tri, četiri grada i razgovarali... imali pet, šest važnih sastanaka tokom dana. Sa toliko sastanaka vrlo je lako, osim ako ne pravite beleške da se zbunite ili da pogrešno shvatite šta se događalo tako da sam ja za sebe vodio te dnevnike, a isto tako i za gospodina Vancea.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Hvala vam. A sada bih se pozabavio vašom sledećom posetom, a onda malo opširnije trećom. Druga poseta je bila između 3. novembra i 9. novembra i istog formata kao i ranije posetili ste razne delove zemlje i razgovarali sa različitim ljudima.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, to je tačno. Ja bih samo dodao da je glavni fokus bio na događajima u Hrvatskoj zato što se tamo vodila borba. Borbe nije bilo u Jugoslaviji, nije bilo glavnih borbi, velikih borbi u Jugoslaviji, da tako kažem u tom trenutku osim u Hrvatskoj.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: U odnosu na podnošenje izveštaja Savetu bezbednosti, to je bilo u skraćenom obliku, da li bi se moglo da kažete da ste vi zajedno došli do odluke da je mirovni proces ono šta treba da se preduzme u budućnosti. Da li je to tačno ili nije?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Gospodin Vance i ja smo vrlo brzo, već odmah nakon prve... Ne, nakon druge posete, došli smo do zaključka da je mirovna operacija nešto šta bi moglo da bude korisno i šta bi bilo korisno, naravno uz pristanak zaraćenih strana. I onda, u novembru bilo je važno da se to proveriti sa zaraćenim stranama i to je bio glavni cilj naše misije u novembru.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Hvala. Sada bih želeo da se pozabavimo, da tako kažemo, trećim povratkom u Jugoslaviju, a to je bilo od 16. do 24. novembra 1991. godine. Da li je tačno da ste i tokom tog perioda vodili dnevnik?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da li je on vođen odmah? Kako biste mogli da se podsetite?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.



TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da li ćete tražiti da vidite dnevnik? Da se podsetite čitajući ovaj dokument za koji znam da se nalazi u posedu Suda?

SUDIJA PARKER: Dopuštenje je dato.

TUŽILAC MOORE: Hvala, časnih Suda. Ovde su razni dnevnik gospodine ambasadora. Možda možete da nađete onaj koji nosi datim od 16. do 24. novembra. Dok ambasador ovo traži ja bih rekao, da pomognem svim stranama, da smo mi dali jednu malu plavu fasciklu koja bi trebalo da ima broj 62 na sebi, u njoj se nalazi indeks i navodi različite stranice u dnevniku, lakše ih je možda čitati nego na elektronskom ekranu, na kompjuterskom ekranu, ali to je sve stavljeno već i u sistem elektronske sudnice i može tamo da se nađe da bude od pomoći stranama.

SUDIJA PARKER: Hvala.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da li ste našli dnevnik?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Sada ću prvo da vas pitam, da pogledate stranu... Koji je broj strane na kojoj počinje ovaj ulazak u Jugoslaviju?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Dolazak u Jugoslaviju?

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: U toku ove misije?

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da, molim vas.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Počinje na strani, strana 31. Oprostite, mogu li gospodine da dodam, pošto jugoslovenski deo počinje na strani 31... Jeste, dnevnik počinje na strani 31, ali su smo imali sastanke sa generalni sekretarom i Savetom bezbednosti, a onda smo na putu u Jugoslaviju, gospodin Vance i naš tim zastali u Amsterdamu da bi se sastali sa predstavnicima Evropske zajednice kako se tada zvala i ja sam vodio beleške svih tih sastanaka tako da jugoslovenski deo počinje na strani 31, a misija počinje na strani 1.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Puno vam hvala. Sada bih vas zamolio da se pozabavimo vašim dolaskom u nedelju, 17. novembra kad ste stigli u Beograd. Ako bismo o tome govorili uopšteno, da li bi bilo tačno da se kaže da ste imali različite sastanke sa ICRC-om (International Committee of the Red Cross), odnosno Međunarodnim crvenim krstom i UNHCR-om (United Nations High Commissioner for Refugees)?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.



TUŽILAC MOORE – PITANJE: Možete li nam vrlo uopšteno navesti, možda je to na strani 59 u vašem dnevniku, ukoliko bi to bilo od pomoći.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Mi smo se rutinski viđali sa predstavnicima Međunarodnog komiteta crvenog krsta i Visokog komesara za izbeglice Ujedinjenih nacija kao i sa predstavnicima drugih humanitarnih organizacija kako bismo bili što je moguće bolje informisani o humanitarnoj situaciji u celoj Jugoslaviji, ali posebno u borbenim zonama u Hrvatskoj. Do polovine novembra više od 200.000 ljudi je bilo raseljeno i to je naziv za raseljena lica IDP (Internat displacement persons) je skraćenica na engleskom, i taj se broj naglo povećao, bilo je preko 70.000, a do Božića preko 500.000, pa je bilo sasvim prirodno za nas da razgovaramo sa predstavnicima Međunarodnog crvenog krsta kao i sa predstavnicima UNHCR-a.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Hvala. Da li bi moglo da se kaže da ste takođe dobili informaciju od drugih diplomatskih strana o zabrinutosti vezano uopšteno za Hrvatsku?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da. Borba u Hrvatskoj privukla je pažnju ne samo u Jugoslaviji i u Evropi već po čitavom svetu. O tome se mnogo izveštavalo u medijima iz dana u dan, tako da je postojalo mnogo opštih informacija o onome šta se događa. Pored toga, mnoge zemlje su bile izuzetno zabrinute šta se događa. Evropska zajednica, kao što sam rekao, imala je zvaničnu konferenciju i bila je zadužena za diplomatske napore da se nađe rešenje za postojeći problem, a Evropska zajednica je imala stotine posmatrača u zemlji, uglavnom u Hrvatskoj, gotovo isključivo u Hrvatskoj, ali i nekoliko u Bosni i Hercegovini. To je bila grupa koja se zvala Misija posmatrača Evropske komisije (ECMM, European Community Monitoring Mission), to ćete naći u mojim beleškama, u dnevniku. Situacija u Hrvatskoj, dakle je budno praćena i imala je primaran značaj u to vreme.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da li je Vukovar u bilo kom trenutku bio spomenut u tim preliminarnim konferencijama ili brifinzima?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, zaista jeste. Vukovar je bio skoro uvek spomenut zato što je opsada grada trajala od avgusta i moglo bi da se kaže zajedno sa događajima u i oko Dubrovnika, napad na Vukovar od strane JNA privlačio je veoma veliku pažnju i javno i privatno više nego bilo koji drugi događaj, pojedinačni događaji tokom borbi u Jugoslaviji. Tako da je čovek mogao da čuje i da čita o napadu na Vukovar u štampi, mogao je da čuje od humanitarnih organizacija, a takođe od zainteresovanih, zabrinutih vlada. Na primer po dolasku u Beograd, mislim da je to bilo 17. novembra, nemački ambasador je došao da poseti gospodina Vancea i mene i da nam prenese duboku zabrinutost ministra inostranih poslova Genschera o situaciji u Vukovaru tako da je sveopšti problem Vukovara, a posebno humanitarna situacija i ono šta su mnogi ljudi videli kao preteću tragediju, bilo nešto šta je bilo široko poznato. Ustvari situacija u kojoj su se nalazili ljudi u opkoljenom gradu je bila poznata. Međunarodni crveni krst i njihov izveštaj kao i drugi su govorili o onima koji su bili



pod zemljom i koji su se skrivali u bolnici i na drugim mestima kao "ljudi gljive". Tako su ih zvali i tako sam zapisao u svom dnevniku.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Šta ste zapisali u tom dnevniku o tome? Je l' to strana 59?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Molim vas da pogledam. Nije na strani 59, molim vas samo za jedan trenutak da to pronađem. To je na strani 39. Znači strana 39, ponedjeljak, 18. novembar 1991. godine. Na sastanku sa predstavnikom, Visokog komesara za izbeglice UN, gospođom Cumin i predstavnikom Međunarodnog komiteta Crvenog krsta gospodinom Mira, ako mogu da pročitam, svega nekoliko redova.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Izvolite.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Zapisao sam u dnevniku na strani 39, citiram: "Teško granatiranje u Osijeku, po četvoro dnevno umire. "Ljudi gljive". U Dubrovniku, teško granatiranje Dubrovnika, ali sada je tiho". Kraj citirata. Dakle, u Vukovaru se spominju ti "ljudi gljive".

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Hvala vam mnogo. Sad bih vas zamolio da pogledamo tabulator 1 koji se odnosi ...

SUDIJA PARKER: Izvolite, gospodine Vasiću.

ADVOKAT VASIĆ: Hvala, časni Sude. Ja se izvinjavam što sam prekinuo mog uvaženog kolegu tužioca u glavnom ispitivanju, ali sam morao da reagujem jer mi se čini da Odbrana se sada nalazi u situaciji koju je moj uvaženi kolega pokrenuo početkom ove današnje sesije. Zapravo mi ovde smo čuli da svedok govori o događajima kojima je bio prisutan, koje je opisao u svom dnevniku, a da Odbrana te strane dnevnika nije dobila. Tako da mi ne možemo pratiti izlaganja svedoka, odnosno izlaganja u vezi sa onim šta je on zapisao u svom dnevniku. Mi smo dobili od mog uvaženog kolege tužioca neke druge strane dnevnika, ali ove koje se odnose na događaje o kojima trenutno ispitivuje svedoka nismo, te ne znamo šta tamo piše. Pretpostavljam da moj uvaženi kolega tužilac ima kopije ovih strana iz dnevnika, pa mislim da bi i Pretresnom veću i Odbrani svakako bilo korisno da to imamo pred sobom dok slušamo svedoka kako se u tome izjašnjava. Hvala.

TUŽILAC MOORE: Možemo vrlo brzo da nabavimo kopiju za stranu 39.

SUDIJA PARKER: Ako je od pomoći, moji papiri počinju sa stranom 60.

TUŽILAC MOORE: Da, pomaže. I zaista bi trebalo da počne sa stranom 60 zato što je to relevantni datum. To može odmah da se uradi.



SUDIJA PARKER: Da li kažete da se nalazi u sistemu elektronske sudnice?

TUŽILAC MOORE: Mislim da nije ceo dnevnik zato što je prevelik, pa smo pokušali da izvučemo dokumente koji se odnose samo na ono šta bih nazvao "Vukovar" zato što je misija gospodina Okuna u tom periodu vremena bila posvećena mnogo širem spektru geografskih lokacija.

SUDIJA PARKER: Znači nemamo stranu 39?

TUŽILAC MOORE: Ne.

SUDIJA PARKER: U redu, onda očekujemo da dobijemo papirnatu kopiju. Hvala vam, gospodine Vasiću.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Molim vas ambasadore da sada pogledamo stranu 60 i nadam se da sve strane imaju primerak. Mi imamo 18. novembar, jesam li u pravu?
SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Ako sada pogledamo tabulator 1, to su ustvari fotokopije vašeg originalnog dnevnika, videćete tu stranu 60, 61, imamo tu Beograd, 18. novembra. Možete li da nam kažete uopšteno o čemu govori vaš zapis na strani 2, molim vas?

prevodioci: Ispravka prevodioca: Na strani 60.

SVEDOK OKUN: Zapis na strani 60 je strana na kojoj se nalazi zaključak toga čitavog dana u Beogradu. To je bio dan pun događaja. U mom dnevniku je počeo na strani 39, ostatak se odnosi na detalje sa sastanka sa Miloševićem, Jovanovićem, dug sastanak sa tom dvojicom, zatim ručak sa Miloševićem i Jovanovićem, zatim sastanak sa generalom Kadijevićem i admiralom Brovetom, zatim dug sastanak sa generalom Kadijevićem i njegovim ljudima.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: A strana 60?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Strana 60. Odnosi se na sastanak sa premijerom Federacije Ante Markovićem, a to je bio zadnji sastanak i zbog toga zadnji zapis u tome danu.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Ako se pogleda na kraju strane 60, tu se spominje opšta diskusija, možete li da nam kažete na šta se to odnosi?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da. Kao što sam rekao, gospodin Vance i ja zajedno sa ostalima imali smo sastanak sa premijerom Markovićem i zatim podsekretarem jugoslavenskog ministarstva spoljnih poslova gospodinom Verešom. To nije bio naš



prvi sastanak sa premijerom, nekoliko smo se puta s njim sreli ranije i ja sam zabeležio na dnu strane 60 da pored konkretnih tema o kojima smo govorili gore, da smo diskutovali o ulozi predsednika Tuđmana, to jest koliko je bio siguran u svom položaju, o njegovim stavovima prema napadima na njegovu zemlju i narod i takve stvari, imali smo uopštenu diskusiju i značajnu diskusiju o sve većem ekstremizmu po čitavoj Jugoslaviji, jer nam je bilo evidentno da to postoji i to je veoma brinulo gospodina Vancea i mene, a takođe i premijera. Diskutovali smo o Bosni i Hercegovini koja, kao što možete da vidite iz beležaka, koju je Marković zvao "atomskom bombom".

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Možemo li sada da pređemo na 19. novembar, strana 61. To je utorak i sasvim se jasno spominju mesta, lokacije na koje ste otišli. Beograd, Šid, Vukovar, Beograd, Grac, Zagreb. A otišli ste u 6.30. Kakva je bila svrha vaših poseta toga dana, 19. novembra?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Pošto smo čuli toliko mnogo uznemirujućih izveštaja o Vukovaru, gospodin Vance i ja smo mislili da bi bilo korisno za nas da sopstvenim očima vidimo šta se ustvari tamo događa. I ako je moguće, da preduzmemo neke mere. S toga smo odlučili da posetimo Vukovar i zatražili smo od gospodina Miloševića i generala Kadijevića da nam pomognu u tome i oni su pristali.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Hvala. Molim vas da se sada pozabavimo referencom na 8.45, na samom dnu strane. Odlazak, i onda 10.00, dolazak u Negoslavce. Jeste li to našli?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Molim vas da nas podsetite o čemu se radi u ovom zapisu vezanom za taj sastanak u Negoslavcima?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da. Kao uvod, ja bih rekao da smo mi preduzeli ceo ovaj put i da smo bili u rukama JNA. Otišli smo tamo u oklopnim transporterima, otišli smo u 8.45 iz Šida koji je u Srbiji, onda za sat i 15 minuta smo došli negde otprilike u Negoslavce koji su južno od Vukovara u Hrvatskoj i ja sam zabeležio, to su tri reda, pročitacu: "Pola sata brifinga od strane pukovnika JNA, komandanta Južnog fronta".

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Kako biste ga opisali?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: A sada ću o tome da citiram iz svog dnevnika. Ja sam ga opisao na sledeći način: "Vojno korektan, ali čvrst".

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Kako ste došli do zaključka da je bio čvrst? Šta ste mislili kad ste to rekli?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Čvrst je učtiv način da se kaže da je neko brutalan. Ja sam do tog zaključka došao na osnovu njegovog načina, tokom tih pola sata, kako se ponašao za vreme brifinga. Njegov stav bio je vrlo ratoboran, ne prema nama, nego



njegovo vojno držanje, kao što sam rekao je bilo sasvim ispravno, ali je očigledno bilo takođe da se radi o vrlo čvrstom, tvrdom čoveku.

TUŽILAC MOORE: Hvala vam. Ja ću sada da pustim video snimak i nadam se da ćemo moći da zamrznemo delove. Radi se o vašoj poseti Negosalvcima.

(Video snimak)

Novinar: U Negosalvcima se zadržao kraće vreme. Ovde je razgovorao sa komandantom Operativne grupe, pukovnikom Miletom Mrkšićem i članovima njegovog štaba.

(Kraj video snimka)

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Vidimo leđa i mislim da ćemo da vidimo da se radi o pukovniku Mrkšiću. Da li je to gospodin Vance?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC MOORE: I ovo je poseta Negoslavcima. Nastavićemo.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Možete li da nam kažete šta se tada dešavalo?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Mi smo stigli, odveli su nas u Mrkšićev štab.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: O čemu ste razgovarali?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Ovde smo, sedimo za stolom, sa leve strane je gospodin Vance, u sredini je čovek iz mirovnih snaga (UNPROFOR, United Nation Protektion Forces) i onda sam ja tu, razgovaramo, to jest gospodin Vance se raspituje o opštoj vojnoj situaciji, opisuje naše ideje koje smo imali o mogućim mirotvornim operacijama.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Hvala vam.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: O tome se radi. Međutim, naš fokus je bio na Vukovaru, jer smo bili na putu za Vukovar.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Molim vas da okrenete stranu 62. To bi trebalo da bude kod tabulatora 2. Tu se spominje u 10.35 odlazak u Negosalvce. Možda možemo samo da pređemo dalje. Radi se o transporterima i 13.00 i onda dalje... U 13.00 Vukovara, transporteri u 11.00. Časni Sude, što se tiče ovog dela videa, to su snimile



televizijske kamere, imamo transkript onoga šta je rečeno, radi se o vrlo kratkom transkriptu i možda bi pomoglo svim stranama kad bi dobili kopije. Ja želim da to sada svima podelim. Radi se o papirnoj kopiji, tako će svima da bude lakše. Ja imam stranu 39, a to ćemo da podelimo za trenutak. Gospodine ambasadore, molim vas da pogledate ekran. Da li ste dobili kopiju transkripta?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC MOORE: Mi ćemo sada da pogledamo jedan kratak odlomak vožnje transporterima i onda sastanka koji ste imali sa gospodinom Šljivančaninom. Molim da se to pusti.

(Video snimak)

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Ambasadore, da li to odgovara onome šta ste vi videli u Vukovaru?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Te kuće su u nešto boljem stanju od onih koje sam ja video, ali ovo mi je već poznato.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Možete li da nam kažete ko je to?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: S desne strane u svetlo-bež kišnom mantilu je Cyrus Vance, na njegovoj desnoj strani je prevodilac, a onda vrlo visok gospodin u vojnoj uniformi sa brkovima je major Šljivančanin.

(Kraj video snimka)

TUŽILAC MOORE: Časni Sude, sam transkript ustvari se odnosi na ovaj deo i ja se nadam da će zvuk biti dovoljno dobrog kvaliteta da može da se prati uz pomoć transkripta.

(Video snimak)

Veselin Šljivančanin: Ovde se nalaze vojnici i starješine iz svih delova Jugoslavije... Mladića od 18 godina i mi smo... narod ovoga grada, dakle napadan.... Dnevno je na našu kasarnu dok jedinice Jugoslovenske narodne armije nisu oslobodile grad Vukovar padalo oko 400 do 500 topovskih granata. Kada smo sinoć izvršili zarobljavanje ostalih ustaških formacija i drugog djela građana, bio sam ponosan na svoje vojnike koji ni jednog trenutka nisu pokušavali nikome da se svete nego su im pružali pomoć kol'ko god im je trebalo. Mi sve vojnike naše, i sve starješine naše, učimo i obučavamo da je, da je velika čast pomagati svakom čovjeku i svakom narodu. Ujedno gospodine, tu se radi o jednom prljavom ratu koji nije do sada ovako vođen u istoriji.

Prevodioc:



Veselin Šljivančanin: Jugoslovenska narodna armija je nikla iz one armije narodne koja je u Drugom svjetskom ratu sa ostalim članicama se zajedno borila protiv fašizma.

Prevodioc: ...

Veselin Šljivančanin: Ne naši vojnici su zajedno s njima ...

Prevodioc: Da li postoji mogućnost da se dogovorimo sa ljudima iz Severne grupe da nekako dođemo do bolnice?

Veselin Šljivančanin: Ne, ne, ja mislim da trenutno, ja ne mogu sada obezbediti.

Prevodioc: Možda neko drugi može da obezbedi bezbedan prolaz.

Veselin Šljivančanin: To može da riješ... i, jer na tom djelu gde postoji prelaz preko reke Vuke, između nas i te Operativne grupe Sjever, postavljena su minska polja i nismo sigurni da vas vodimo tamo gdje nije bezbedno. A mi još nismo prišli razminiranju tih minskih polja.

Prevodioc: Da odemo do grada i da vidimo... O tome ćemo još dalje da razgovaramo.

(Kraj video snimka)

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da pogledamo sada vaše beleške za ovaj period. Da pogledamo sada prvu stavku od 11.00 do 13.00, šta stoji u vašim beleškama?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Tu stoji: "Izveštaj o situaciji", ja sam to napisao na nemačkom "*Lager bericht*" i tu kaže: "JNA ometa posetu, no Vance spašava situaciju čvrstoćom, strpljenjem i istrajnošću".

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Kažete: "JNA ometa posetu". Zbog čega ste vi to zapisali?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: To se konkretno odnosilo na ponašanje oficira koji nas je pratio, majora Šljivančanina.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Na koji način je on pokušao da vas ometa?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Videli ste deo toga na snimku koji je upravo prikazan. Čuli ste da kaže gospodinu Vanceu: "Ja to ne mogu da uradim, ne mogu da vas odvedem do bolnice". Možete da vidite njegov strogi, to jest strog i ljutit izraz na licu Sajrusa Vancea. On je to ponovio više puta, jer je taj razgovor ponovljen nekoliko puta i bilo je očigledno da Šljivančanin nije govorio istinu. Već nam je to bilo sumnjivo, jer nam je već saopštio nekoliko očiglednih neistina pre toga. Na primer tvrdio je da je mala kasarna JNA u gradu, u Vukovaru, bila granatirana i da je na stotine granata dnevno padalo na kasarnu. Međutim, mi smo prošli, prošetali po toj kasarni, lično smo je obišli, bila je gotovo netaknuta i uopšte nije bilo gotovo nikakve štete u kasarni.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Dajte samo da pogledamo vašu belešku, ako možemo. To je nešto izvan redosleda.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.



TUŽILAC MOORE – PITANJE: Ako pogledate treći podnaslov, radi se o poseti kasarni JNA. Da li je to tačno?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Možete li da pročitate šta ste vi tu napisali?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: To se posebno spominje u mojim beleškama. Rekao sam: "Poseta kasarni JNA", onda sam to podvukao i onda kažem: "Cilj napada kaže JNA je bio da se oslobode relativno male kasarne". Oni nas provode kroz njih tako da smo imali priliku da sopstvenim očima vidimo fizičko stanje, da vidimo kompletnu situaciju u kasarni. Imajući u vidu da nam je rečeno da je to razlog napada JNA na Vukovar. Zato su napali, a mogli smo da vidimo da nije bilo nanoseno štete kasarni.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Što se tiče transkripta koji je Sud dobio, spominje se major Šljivančanin, u kome se kaže da "pre nego što je Jugoslovenska narodna armija oslobodila Vukovar, bilo je 400 do 500 minobacačkih granata koje su padale svaki dan na našu kasarnu". To je red 1415. Da li ste vi služili vojsku?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, bio sam u pešadiji.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Kad pogledate kasarnu JNA, u kojoj meri je bila oštećena ta kasarna?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Kao što sam rekao, bila je gotovo netaknuta. Neoštećena.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Želim da se vratim na to šta ste rekli o ometanju od strane majora Šljivančanina. Kako biste vi opisali raspoloženje koje je vladalo između Vansa i Šljivančanina kad su se sastali?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Počelo je vrlo učtivo. Cyrus Vance je uvaženi nakadašnji državni sekretar Sjedinjenih Američkih Država. On je naravno vrlo učtiv, ali vrlo brzo se to pretvorilo u nešto drugo, jer Šljivančanin je očigledno hteo da spreči, to jest insistirao je da gospodinu Vanceu ne bude omogućeno da vidi ono zbog čega je došao u Vukovar.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da li je bilo šta Šljivančanin uradio šta je vama pokazalo da je to baš njegov pristup i njegov stav?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, bio je jedan upečatljiv trenutak kada su bili usred vrlo žučne rasprave, ustvari vikali su jedan na drugog. Ja tokom decenija mog poznanstva sa Sajrusom Vanceom njega nikada nisam video da je bio toliko ljut kao što je bio ljut toga dana. On je krenuo u pravcu bolnice koju smo mi pokušavali da obidemo zato što smo mogli da je vidimo, mogli smo da vidimo zgradu ili mogli smo da vidimo zgradu za koju nam je rečeno da je bolnica, to je bilo tačno. I u tom trenutku



Šljivančanin je podigao oružje, svoju pušku i to je bio vrlo upečatljiv trenutak, on je tu pušku uperio u gospodina Vancea.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Kada je Šljivančanin uperio pušku u Vancea, šta se desilo, da li je Vance nastavio?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Ne, on se zaustavio. Ja ne mislim da je on pomislio, a nisam ni ja pomislio u tom trenutku da će Šljivančanin da puca na državnog sekretara Vancea, međutim on je mahao tim oružjem i govorio je, drao se na gospodina Vancea i bilo je sasvim jasno da je bio ozboljan.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Možemo li da vidimo tačno mesto gde ste se nalazili, ali molim vas da ne pogađate. Mi imamo kartu, možda to nije potrebno, ali imamo reku Vuku, onda postoje tri mosta koja idu preko reke. Koliko ste vi bili blizu tih mostova tada, da li ste mogli to da odredite?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da. U to vreme nismo znali ime reke. Mi smo znali da je Vukovar bio na Dravi, ali nismo mogli da vidimo mostove ...

prevodioci: Mogli smo da vidimo mostove.

SVEDOK OKUN: I mogli smo da vidimo dalje. Mi smo stajali na jednom trgu, malom trgu u centru grada. Izašli smo iz transportera kojima smo doputovali i očekivali smo da peške odemo do bolnice. Rekao sam da su nam rekli gde se bolnica nalazi tako da ova scena, ova svađa, ovo vikanje se ustvari desilo usred malog trga.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Hteo bih sada da govorimo o još nečemu pre nego što odemo na pauzu. Molim da sada pogledamo drugi naslov ili podnaslov na strani 62, mislim da ste tu nešto napisali na francuskom. Šta ste napisali?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, ja sam napisao *mise en scene* mesto gde se sve to događalo, kako je mesto izgledalo.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: I kakav je bio vaš utisak, šta ste tada videli, možete li da kažete Sudu?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da. Dozvolićete mi da direktno citiram iz dnevnika. Napisao sam *mise en scene*, to sam podvukao, i onda sam rekao: "Ne vidi se centar, ali veći deo grada se ipak vidi. Skoro svaka zgrada, svaka struktura je uništena i razrušena granatama. Nekoliko uništenih tenkova je po ulicama. Ruševine su svuda unaokolo". Završen citirat.

TUŽILAC MOORE: Hvala vam. Molim vas da sada pogledate jedan kratak video odlomak i da vidite da li to odgovara onome šta ste tada videli, da li se sećate i da li to odgovara onome šta ste vi napisali u svom dnevniku? Molim da vas da pogledate u ekran.



(Video snimak)

(Kraj video snimka)

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Rekli ste nam da ste videli veći deo grada, ali bez obzira na to, kako je na ovom video snimku prikazan grad u celini?
SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Video je verodostojan, tačan je, dosta tačno vizuelno dočarava prizore. To je bila užasna slika, gotovo svaka građevina u gradu je bila uništena ili razvaljena tako da je video tačan.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Ako mogu da kažem sledeće. Vi ste gospodin u poodmaklim godinama i videli ste verovatno i druge gradove, veće ili manje koji su bili uništeni od bombi i uništeni u ratu, da li je tako?
SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Kako bi onda Vukovar uporedili sa nekim gradovima koje ste ranije videli u svom životu?
SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Što se tiče Jugoslavije, to je bio najtemeljnije uništen grad koji sam video i mislim da bi moglo da se kaže da je on najrazrušeniji grad u kome sam ikada bio. Bio sam i u Dubrovniku, Osijeku i u Sarajevu i ništa u tim gradovima, čak ni u Sarajevu ne bi moglo da se uporedi sa stepenom uništenja u Vukovaru. Ništa, to je kao dan i noć. Ja sam u Evropi bio 1949. godine kao student, četiri godine posle Drugog svetskog rata kada je već dosta toga sređeno i očišćeno. Naravno bilo je dosta uništenih delova, naravno na zapadu, nisam išao na istok. I ništa nisam video šta bi moglo da se poredi sa onim šta sam video u Vukovaru.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Jeste li videli Berlin?
SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da. Berlin je bio prilično gadan.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Što se tiče ovog vašeg dela dnevnika, ovog šta ste upisali, došlo je do posete nekakvom prihvatnom centru. To je ustvari treći podnaslov. Možete li da kažete Sudu šta ste tamo zatekli?
SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da. Odveli su nas u prihvatni centar, ja bih mogao da opišem kao izbeglički logor, logor za raseljena lica. To je ustvari taj logor i bio. Ja sam napisao sledeće: "Poseta prihvatnom centru. Mnogo emotivnih scena, uplakanih civila, članova porodica koji su se ponovo našli i tako dalje. Gospodin Vance razgovara sa raseljenim licima. Mnogo stranih novinara na sceni. Centar je pun pripadnika JNA, mnogo grubih likova naoružanih paravojnika i slično. I drugih. Atmosfera zabrinutosti i neposredne pretnje preovladava zbog prisustva četnik likova".



TUŽILAC MOORE – PITANJE: Kada govorite o atmosferi zabrinutosti i neposredne pretnje, kada govorite o tome, kada ste vi zapisali te reči? Tog dana ili kasnije?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, tog dana. Jer kao što vidite, dnevnik se nastavlja, ja sam u 19.00 tog dana bio u Zagrebu, to je pisano tog dana, verovatno je pisano ukratko posle samog događaja. Na tom putu obično kad smo bili u putu, ja sam beležio u svoj dnevnik u vozilu tako da su zapisi napravljeni u roku od sat vremena ili samo par sati posle samog događaja.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da li tu spominjete i posetu jednoj maloj bolnici, da li vidite to?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Možete li da nam to pročitate?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da. "Poseta maloj bolnici. Zahtev gospodina Vancea da se poseti glavna bolnica je odbijen. JNA daje slab izgovor za to i onda dolazi do scene."

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Kada kažete da je JNA dala slab izgovor, na šta mislite?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Ja ovde mislim konkretno na majora Šljivančanina čije ime u to vreme nisam znao, a on je bio naša pratnja i bio je s nama i ja se dosta diplomatski izražavam kada kažem slab izgovor. Mogao bih lako da kažem i laži JNA zato što su nam rečene stvari koje su očigledno bile netačne. Na primer gospodin Vance i ja smo čuli od njih da je most preko te reke, mislim da se zove Vuka, znači da je most preko reke koji je, uzgred rečeno veoma malen, više liči na ulicu koja prelazi preko potoka, nama je rečeno da je miniran i da je zato opasan i da zbog toga ne možemo da krenemo do bolnice. Mogli smo da vidimo kako se saobraćaj odvija preko mosta i to je bila očigledna neistina. Rečeno nam je alternativno, da tako kažem, i da je most uništen i imajte na umu da nam je to rečeno dok smo se mi nalazili u vidokrugu tog mosta, to jest dok nam se most nalazio u vidokrugu. Tako da je to bilo prilično nezgrapno i prilično očigledno i imalo je negativnu konotaciju. To nam je razjasnilo da bez obzira šta da uradimo, nećemo moći da vidimo tu bolnicu.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Mislim da bi bilo tačno da se kaže da možemo da vidimo iz teksta na strani 62, u vašem dnevniku da ste otišli iz Vukovara u transporteru u 13.00, je li to tačno?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MOORE: I posle toga ste imali prilično dug dan. Sa dopuštenjem Suda ja bih pitao da li je ovo pravi trenutak za pauzu?



SUDIJA PARKER: Imaćemo prvu pauzu sada, a imajući na umu vreme potrebno za promenu traka, nastavljamo sa radom u 16.00.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Gospodine Moore.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Hvala. Ambasadore, sada bismo mogli da pređemo na stranu 63 vašeg dnevnika, gornji desni ugao kako kod nas stoji i ja bih prešao određene delove ako je moguće, odnosno preskočio. Da li bi bilo tačno da se kaže da između 19.20 i 23.15 ste imali sastanak sa hrvatskim predsednikom Tuđmanom, da li je to tačno?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, i sa njegovim osobljem.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: I sa njegovim osobljem. Vezano za taj sastanak, a to je strana 63 u originalu, da li to imate pred sobom?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da li je tačno da je gospodin Vance rekao predsedniku Tuđmanu da ste baš toga dana posetili Vukovar?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, jeste i to sam zabeležio u dnevniku.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Možete li molim vas da kažete sudijama šta je rečeno vezano za Vukovar, o čemu se razgovaralo između gospodina Vancea i gospodina Tuđmana?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Kao što sam na strani 63 dnevnika zapisao, predsednik Tuđman je pokrenuo pitanje Vukovara i Ključa i rekao da imamo agresiju i da Srbi krše prekid vatre u Vukovaru i Ključu i nastavio je, a Vance je rekao, citiram sada iz dnevnika: "Danas smo bili u Vukovaru. Tragično. Humanitarni problemi su ozbiljni, Međunarodni crveni krst deluje. Težak zadatak". Kraj citata.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Hvala vam mnogo. Ne moram sada da prelazim na druga pitanja, a možda će biti unakrsnih pitanja vezanih za to. Vi ste to spomenuli predsedniku Tuđmanu. Da li biste sada molim vas prešli na tabulator 4. A to je strana 97, u desnom uglu vašeg originalnog dokumenta.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: 97?

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Sasvim sigurno izgleda da je 97 na fotokopiji. U 15.35, pa do 16.30.



SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Na strani 92, odnosno nešto šta počinje na strani 92, a to je naš sastanak koji je trajao nešto manje od sata.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Ali mislim da je to sa jednom drugom osobom, a time ćemo kasnije da se pozabavimo.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Molim vas, možete li da mi kažete koja je to onda strana?

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Molim vas da pogledate stranu 97, molim vas da pogledate početak strane, 15.35 do 16.30. Jeste li to našli?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Je li tačno, mislim da ste tu imali sastanak. S kime ste imali sastanak?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Sa Miloševićem.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Ko je bio prisutan u to vreme?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: On je imao sa sobom stenografa, a bili smo gospodin Vance i ja i naš tehnički tim.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Bilo bi tačno da se kaže da ste vi to opisali kao razgovor u četiri oka?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Nekoliko minuta pre opšteg sastanka Vance i Milošević su razgovarali sami. Znao sam šta će Vance da kaže zato što smo mi to pripremili. Mi smo te sastanke vrlo pažljivo pripremali.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Hvala vam mnogo. Budite ljubazni i recite sudijama da li se spominjao Vukovar?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, bio je spomnjan i to je bila prva stvar o kojoj je Vance razgovarao sa Miloševićem. Ako mogu da pročitam iz svojih beležaka.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Izvolite.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Vidite u sredini strane 97, tu stoji "C" i Milo, to je Vance i Milošević i citiram: "Vrlo su se snažno, ali ljubazno razlikovali u mišljenjima oko Vukovara. Vance, nasilje koje nije proporcionalno situaciji", i tako dalje, Milošević: "Vukovar je specijalni slučaj, svet će razumeti, istina će izaći na videlo, kasarne su bile blokirane", i tako dalje, "Hrvati su siledžije, jedan je nosio oglicu koja je bila napravljena od dečijih prstiju, sada je u zatvoru", i tako dalje.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da li je Milošević rekao, šta je mislio kad je rekao da je Vukovar specijalan slučaj?



SVEDOK OKUN – ODGOVOR: On nije dalje o tome ništa posebno govorio, ali je u to vreme bilo toliko primetno i moglo bi da se kaže istovremeno, ovo je bilo napisano istovremeno kad je on to rekao da je to bilo... Vi vidite u dnevniku da je to bio citat i da su to tačno njegove reči. Mi smo kasnije o tome raspravljali, gospodin Vance i ja i tada smo pretpostavili da to "specijalni slučaj" znači nešto šta se ili dogodilo ili će da se dogodi, a šta će da bude od nekakve užasne prirode, međutim da će svet to nekako na neki način da shvati. Ali bila je to značajna primedba posebno kada je dao Milošević nije imao običaj da daje takve vrste izjava.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Molim vas sada budite ljubazni da se vratite na treći pasus, a to odgovara vašim stranama 92 i 93. A hronološki je pre sastanak sa Miloševićem.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, vidim to.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Hvala. Vidimo da je to od 14.00 do 14.50, sastanak u Beogradu 21. novembra. S kim je bio taj sastanak?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: To je bilo sa ministrom odbrane generalom Kadijevićem, pukovnikom Obradovićem, generalom Jovićem i admiralom Brovetom.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Možete li sada da se pozabavite opservacijama gospodina Vancea koje ste zabeležili. Da li je izrazio zabrinutost na tom sastanku?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, ako pogledate, a to je bilo napisano u vreme kad se i događalo, general Kadijević na kraju strane 92 kaže, citiram: "Hvala što pokušavate da pomognete mojoj zemlji", kraj citirata. Vaša ocena je tačna, vi ste tačno odredili probleme, tu je on mislio na diskusiju o mirovnoj operaciji i onda dalje general Kadijević kaže: "Garnizon u Vukovaru je blokiran dva meseca pre nego što smo mi ušli. Nestalo je hrane, ljudi su tražili pomoć armije". Vance, sasvim nekarakteristično je prekinuo generala u ovom trenutku zato što je bio vrlo nezadovoljan kad je čuo da govori netačne stvari i to da još to kaže neko ko je na vrhu JNA, pa je prekinuo generala Kadijevića šta je bilo, kao što sam rekao, sasvim neuobičajeno i počeo da opisuje ometanje svoje posete Vukovaru. Ja sam zabeležio da je to uradio ukratko, ali snažnim rečima.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Kada ste rekli: "ali snažnim rečima", mislili ste na gospodina Vancea. Šta to predstavlja?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: On je bio besan, naravno, na tretman koji je imao od strane majora Šljivančanina posebno, a od JNA uopšte u Vukovaru. Govorili smo o ometanjima, o fizičkom nastojanju da se zastraši, o neistinama koje su nam rečene, one koje su bile očigledne, a to smo morali da podnesemo i govoreći o tome na prvom sastanku sa generalom Kadijevićem Vance je bio vrlo uzbuđen i decidan.



TUŽILAC MOORE – PITANJE: Hteo bih da se pozabavimo sa dva aspekta ovog zapisa. Ako pogledate stranu 92 negde na sredini, vidite referencu na "CRV" gde se kaže: "Opisuje posetu kasarni". Možemo li sada da pođemo dole niže na podnaslov gde stoji "Pitanja koja brinu". Šta je on to opisao ovom načelniku štaba?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Prva stvar koju je čovek primetio jesu blokirani garnizoni, to je prvo zato što je to bio problem i to je bila glavna tačka na dnevnom redu generala Kadijevića, to jest barikade koje su Hrvati postavili oko kasarne JNA tako da je prirodno Vance to prvo pokrenuo. A onda je odmah pokrenuo pitanje Vukovara. "Sve jače nasilje - Vukovar", i ja sam to napisao u dnevniku, sve je pisano velikim slovima zato što je on to tako jako naglasio i onda je o tome malo duže govorio, ali nije bilo potrebe da sve to pišem, jer sam znao šta će da kaže i jer sam znao šta sam ja video. On je to opisao otprilike na način na koji sam ja to vama jutros opisao, gospodine Moore.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: A da li u tom tekstu imate reči koje je stvarno upotrebio gospodin Vance na tom sastanku?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: On je sasvim sigurno upotrebio termin "sve veće nasilje, nesrazmerna upotreba sile" i mislim da je upotrebio te reči, to sam stavio pod znake navoda.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Vi ste nam rekli da je Kadijević govorio o blokadi koja traje dva meseca. Jedna od strana koje su bile prisutne na tom sastanku bio je i general Jović. Možete li da pomognete Sudu vezano sa onim šta ste kasnije saznali. Da li je taj period od dva meseca bio tačno naveden ili nije?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Mislim da mogu zato što posle toga, mislim godinu ili dve kasnije srpski član Predsedništva Borislav Jović, ne ovaj general Jović koji se ovde spominje, koji je bio na sastanku, već Borislav Jović koji je bio jedan od glavnih ako ne glavni član Predsedništva zajedno sa Miloševićem odnosno njihove vladajuće Komunističke partije, dakle u to vreme 1991. godine, u jesen 1991. godine Borislav Jović je ustvari bio rotirajući predsednik krnjeg Predsedništva Jugoslavije. Taj gospodin Jović je kasnije napisao knjigu o padu jugoslovenske države, ja sam je video. U toj knjizi on kaže da je garnizon u Vukovaru oslobođen 20. septembra 1991. godine. Mi u to vreme naravno nismo znali, ali on je sasvim sigurno bio u poziciji da to zna pošto je bio srpski član Predsedništva zemlje i ako je ono šta on kaže tačno, a nema razloga da mu ne verujemo, granatiranje grada se nastavilo gotovo dva meseca posle oslobođenja garnizona.

TUŽILAC MOORE: Hvala lepo, ja nemam više pitanja za vas.

SUDIJA PARKER: Hvala vama, gospodine Moore. Očekujem pitanja za svedoka. Gospodine Vasiću.



ADVOKAT VASIĆ: Hvala, časni Sude ...

TUŽILAC MOORE: Pre nego što počne moj uvaženi kolega, možda bih mogao sada da uložim zahtev da se svi ovi dokumenti koji su bili složeni u plavoj fasciklu usvoje kao dokazni predmet. To može da se uradi sada, ukoliko neko ima nekih prigovora možda bi sada mogli da ih iznesu ili čak kasnije, ali želim sada da uložim zahtev da ovaj mali paket dokumenata koji sam ja pripremio uđe kao jedan dokazni predmet.

SUDIJA PARKER: Usvaja se.

sekretar: Časni Sude, ovo će biti dokazni predmet 68.

UNAKRSNO ISPITIVANJE : ADVOKAT VASIĆ

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala časni Sude. Dobar dan gospodine.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Dobar dan.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Najpre želim da vam se predstavim. Ja sam advokat Miroslav Vasić, branilac gospodina Mileta Mrkšića. Danas ste na pitanja mog uvaženog kolege rekli da ste od oktobra 1991. godine, pa do maja 1992. godine bili specijalni savetnik gospodina Cyrus Vancea koji je u to vreme bili lični izaslanik generalnog sekretara Ujedinjenih nacija. Da li je tako?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Jeste. Oprostite gospodine, da li bi neko mogao da mi pojača zvuk?

SUDIJA PARKER: Evo, to ćemo sada odmah da uradimo. Sada ćemo da probamo da testiramo i vi možete da nam kažete da li vam je ovo preglasno ili nije dovoljno glasno, neka ostane sudski poslužitelj pored vas.

SVEDOK OKUN: Sad je u redu.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala. Pripremajući se za ovu misiju u kojoj ste učestvovali, pretpostavljam da ste se upoznali sa ...

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Oprostite, sad ne čujem ništa.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li sad čujete?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Pripremajući se za misiju u kojoj ste učestvovali od oktobra 1991. godine, pa do maja 1992. godine, sigurno ste se upoznali sa ustavnom



regulativom tadašnje SFRJ kao savezne države i sa ustavnom regulativom tadašnjih socijalističkih republika u okviru SFRJ.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Ja ne bih tvrdio da sam neki ustavni stručnjak, ali generalno gledano, da, poznao sam jugoslovenski Ustav, onaj iz 1974. godine. Mislim da ne mogu da tvrdim da znam prethodne ustave, a kao što znate bilo ih je nekoliko.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE : Hvala najbolje gospodine Okun, nas interesuje upravo ovaj iz 1974. godine koji je bio na snazi u vreme relevantno za događaje o kojima govorimo. Vi ste i pre ove vaše misije bili politički savetnik komandanta NATO-a za Mediteran kao što smo čuli i tada ste se bavili problemima prateći politiku u tadašnjoj SFRJ za vreme predsednika Tita.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: To vam je sigurno ovaj zadatak kojim je trebalo da se bavite 1991. godine činilo lakšim, jer ste poznavali i političke prilike, a čuli smo i neka osnovna ustavna pitanja u tadašnjoj SFRJ.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Naprotiv, to se činilo veoma teškom misijom zato što je tu bio u pitanju sukob, besneo je rat, ljudi su ginuli i kao što sam spomenuo već do oktobra, novembra te godine bilo je stotine hiljada raseljenih ljudi i to nipošto nije bila laka misija niti smo je mi takvom smatrali.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. No da li ste u jednom bliskom periodu, pre ove vaše misije takođe se našli u jednom zadatku u Jugoslaviji 1990. godine?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Na kom ste zadatku bili i ispred koje organizacije?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Posetio sam Jugoslaviju 1990. godine u decembru sa gospodinom Vanceom i timom finansijskih i ekonomskih specijalista. Ja sam tada pored svojih drugih funkcija, bio direktor jedne organizacije koju smo osnovali gospodin Vance i ja zajedno sa još nekim drugima koja se zvala Dobrovoljački korpus za finansijske usluge ili službe (Financial Services Volunteer Corps). Svrha nije bila profit, to je bila neprofitna privatna organizacija koja je trebalo da pomogne bivšim komunističkim zemljama u Istočnoj Evropi koje su sve tek bile izašle iz sovjetske dominacije na jednom ili drugom nivou, a isto da se pomogne i bivšem Sovjetskom savezu posle 1991. godine kako bi postavili temelje tržišne ekonomije i finansijske institucije slobodnog tržišta. Oni to nisu imali u socijalističkom sistemu, takozvanom, a u Sovjetskom savezu i bivšim zemljama toga bloka, to se tako zvalo, niti je Jugoslavija imala mnogo takvih institucija u sistemu radničkog samoupravljanja. Pa smo tako 1990. godine posetili Jugoslaviju kako bi se predstavili i kako bi vođe zemlje znali za nas. Mi smo sve te zemlje posetili odnosno sve republike, putovali smo od Slovenije, Crne Gore, Makedonije kako bi znali da smo im na raspolaganju i da im je na raspolaganju



američka finansijska zajednica kako bi im pomogla u onome šta je već bio očigledno težak prelaz iz stare centralizovane ekonomije i socijalističkog sistema koji je bio orijentisan na komandovanje na sistem slobodnog tržišta. Pored toga, do decembra 1990. godine već su postojale indicije da politička situacija postaje napetija i dosta, dok smo mi bili tamo 1990. godine održavani su izbori u celoj zemlji. Ali ukratko, to je bila svrha naše posete.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala gospodine Okun što ste nam objasnili ovu vašu posetu iz 1990. godine i sad moram, s obzirom na sve ovo šta ste nam do sada odgovorili, da vas pitam da li ste upoznati da... Da li čujete dobro?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: U osnovnim načelima ovog Ustava iz 1974. godine, Ustava SFRJ koji je bio na snazi i 1991. godine i u vreme kad je vaša misija bila aktuelna, da su ova osnovna ustavna načela proklamovala pravo naroda na samoopredeljenje uključujući i pravo na otepljenje.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da li vi to meni govorite?

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Jeste li sa tim upoznati?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Dakle, ovo pravo je ustavom dato narodima, a ne republikama, što je i logično s obzirom da je SFRJ bila država slobodnih i ravnopravnih naroda i narodnosti, zar ne?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Kao što sam ranije rekao, ja nisam specijalista za jugoslovensko ustavno pravo. Ja čujem ovo šta vi kažete, ja čujem vaše tvrdnje i moj je odgovor, ja vas čujem.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Mene je samo interesovalo, da li ste vi to pročitali u osnovnim načelima Ustava SFRJ iz 1974. godine, da li ste s tim upoznati? Ja ne tražim od vas da date svoje stručno mišljenje, nego da li to ste pročitali, da li je to pisalo u Ustavu iz 1974. godine?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, poznato mi je da njegova prva rečenica govori o pravu naroda, odnosno naroda, kako je to prevedeno na engleski na samoopredeljenje i na otepljenje. Ja znam da se o tome govori u Ustavu.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. A da li ste upoznati sa činjenicom da je nakon višestranačkih izbora u Hrvatskoj, o kojima ste govorili, da su se dogodili 1990. godine kada ste obilazili prostore bivše Jugoslavije i posle pobeđe Hrvatske demokratske zajednice, u decembru te 1990. godine, došlo do promene Ustava Republike Hrvatske?



SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Mislim da mi to nije bilo poznato u to vreme. Naravno da smo mi znali rezultate izbora iz 1990. godine, o tome je normalno pisano u štampi.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Za vreme vaše pripreme za misiju u kojoj ste učestvovali i za vreme vaše misije, nikada niste čuli... Zar nikada niste čuli da je srpski narod koji je živeo na teritoriji Republike Hrvatske bio zabrinut što je nakon promena Ustava iz decembra 1990. godine, on prestao biti konstitutivni narod na teritoriji Republike Hrvatske i pretvoren u nacionalnu manjinu?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Ta nam je činjenica bila poznata, da. A isto tako kroz Evropsku zajednicu jer kao što smo već spomenuli u ranijem ispitivanju od juna ili jula 1991. godine, pa nadalje Evropska zajednica je imala i održavala aktivne diplomatske odnose sa svim stranama i Jugoslaviji, a takođe je pratila situaciju u Hrvatskoj u smislu borbe u Hrvatskoj. To je bilo nešto šta je bilo poznato celom svetu.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine Okun, recite mi u kontekstu ovoga šta sam malopre pitao, da li su vam bile iznete i zabrinutosti što je 1990. godine i ćirilica koja je tada bila zajedno sa latinicom službeno pismo u Republici Hrvatskoj izbačena iako ćirilicom piše većina srpskog naroda u Republici Hrvatskoj?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, to nam je bilo poznato.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Imajući u vidu odredbe Ustava iz 1974. godine iznete u osnovnim načelima o pravu naroda na samoopredeljenje i imajući u vidu činjenicu da je Republika Hrvatska jednostrano proglasila svoju nezavisnost, da li smatrate da je ovakav čin zapravo oduzimanje prava srpskom narodu na teritoriji Republike Hrvatske na samoopredeljenje proklamovano Ustavom SFRJ?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Ponovo gospodine, mogu samo da vam kažem da mogu da dam mišljenje, iz dva razloga, odnosno iz tri razloga mogu samo da dam svoje mišljenje. Prvo zato što ja nisam stručnjak za jugoslovensko ustavno pravo bilo na saveznom nivou ili na nivou republika, kao drugo, o ovom pitanju se raspravlja i vrlo je kontraverzno i do danas se podnose argumenti o tome od strane ljudi koji jesu specijalisti i eksperti jugoslovenskog prava na svakom nivou. I treće, Evropska zajednica je sastavila svoju Arbitražnu komisiju (The Arbitration Commission of the Peace Conference on the Former Yugoslavia) uz predavanje sudije, a sada senatora, Roberta Badintera iz Francuske i ta je komisija bila sastavljena isključivo od sudija vrhovnih sudova različitih zemalja članica Evropske zajednice, a oni su izneli određeni broj mišljenja i odluka vezano za ta pitanja. Ja sam spreman da prihvatim ono šta stručnjaci imaju da kažu po tom pitanju.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: U prvom zaključku komisije koju je predvodio gospodin Badinter nije konstatovano postojanje Socijalističke Federativne Republike



Jugoslavije u tom trenutku i neispunjenost uslova republika za nezavisnošću. Govorim o prvom nalazu ove komisije.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Bilo bi potrebno pogledati nalaze do kojih se došlo kasnije, jer oni kasniji, naravno, imaju prednost nad onim ranijim. Ja se sećam jednog koji je donela Badinterova komisija, mislim da je to bilo u decembru, mislim da je to bio broj 4, ali to je samo sećanje. Tu je rečeno u odgovoru na pitanje koje je postavljeno od strane lorda Karingtona, odgovor je bio da je jugoslovenska država bila u procesu raspada, znači prolazila je proces raspada. I to je bila ta odluka Suda, oprostite, ove Arbitražne komisije.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ja se s vama slažem. Da li slučajno znate sadržinu njihove odluke iz septembra meseca? Prve odluke ove komisije. Ukoliko ne znate, neću na tome insistirati.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Možda mi je to bilo poznato, ne sećam se. U septembru ja nisam bio uključen i nisam bio aktivan po pitanju jugoslovenskog slučaja.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: A da li vam je poznato da je Ustavni sud Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije doneo odluku kojom je utvrdio neustavnost odluke Republike Hrvatske kojom je proglasila jednostranu nezavisnost?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: To je možda spomenuto tokom nekog razgovora, ali ja se toga ne sećam. Treba da spomenem gospodine da je političko rešenje, ako mogu da ponovim to šta sam rekao gospodinu ranije, političko rešenje jugoslovenskog problema u to vreme, 1991. godine i 1992. godine bilo u isključivom domenu Evropske zajednice. Bio je njihov posao da se bave tim pitanjem. Kao što sam već rekao, takođe, naš posao tada, zajedno sa njima, u svakom slučaju mi se nismo takmičili s njima niti smo bili u suprotnosti sa onim šta su oni radili. To jeste posao gospodina Vancea i moj posao je bio da istražimo mogućnosti mirotnove operacije šta smo mi preporučili u Savetu bezbednosti i onda je to bio naš zadatak tokom čitavog perioda od 2. januara, a onda do 21. februara 1992. godine kada je Savet bezbednosti usvojio Rezoluciju 743 (UN Security Council Resolution 743) kojom je podražao naše preporuke da se uputi mirotnova operacija u Hrvatsku od oktobra do februara. To je bilo nešto čime smo se mi bavili. Nismo se bavili ustavnim pitanjima.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da, svakako. No ako se radilo o jednoj mirovnoj konferenciji koja je podrazumevala izdvajanje jednog dela iz savezne države, ona je svakako morala imati barem u jednom vidu, ustavni koncept za osnovu ovih pregovora. Da li se s tim slažete?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, lord Karington je puno radio na tome na Konferenciji i ja sam lično prisustvovao sastanku Konferencije o Jugoslaviji 18. oktobra 1991. godine kada je lord Karington izneo teze za jedno opšte rešenje, poznato pod skraćenicom AGS (Arrangements for General Settlement), a ljudi iz Evropske zajednice su se pozivali na to i ti aranžamani za opšte rešenje su bili sveobuhvatno



rešenje problema Jugoslavije, problem sa kojim se suočavala i uključivalo je rešenje za tu vrstu prava o kojima vi govorite gospodine. To su zaštite pojedinačnih prava naroda, narodnosti, manjina, bez obzira kako se to definiše. I bilo je glasanje o predlogu Karingtona za te aranžmane, za opšte rešenje. Bili su prisutni predstavnici svih jugoslovenskih republika, bili su prisutni predsednici svih jugoslovenskih republika toga dana na Konferenciji, njih šetorica. Bio je tamo predsednik Milošević, predsednik Tuđman, oni nisu glasali, ali svi ostali jesu. Šest republika je glasalo o Carigtonovom predlogu za jedno sveobuhvatno rešenje, a pet od šest republika su glasale za taj predlog, a jedna republika je glasala protiv. Pet republika koje u su glasale za predlog su bile Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Makedonija. Republika koja je glasala protiv bila je Srbija.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ako se dobro sećam, vi ćete me ispraviti ako grešim, da li je to bio onaj sastanak iz oktobra gde je Jugoslovenska delegacija napustila sastanak jer je potpredsedniku Kostiću oduzeta reč ...

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Izvinjavam se, moram da ispravim to šta ste rekli. Neke su delegacije izašle, ustvari srpska delegacija je napustila prostoriju i delegacija Crne Gore, a ostali učesnici Konferencije su ostali u prostoriji. Srbi su napustili prostoriju.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li to znači da je gospodin Milošević napustio taj sastanak?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Ne, kao što sam već rekao on nije bio aktivni učesnik na Konferenciji, on je tamo bio kao posmatrač. Ali Kostić je napustio prostoriju.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Zar gospodin Kostić nije tada predstavljao saveznu državu, SFRJ i njeno Predsedništvo?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: On je tamo zastupao krnje Predsedništvo.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. S obzirom da je u razgovorima oko rešenja, rešenja krize u Jugoslaviji bilo sigurno razgovora oko jednostrane izjave republika o izdvajanju iz savezne države, da li nam možete reći da li je Hrvatska imala jedan od osnovnih atributa potreban za nezavisnu državu u to vreme, a to je suverena vlast na svojoj celokupnoj teritoriji na koju je pretendovala?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Ja nisam učestvovao na takvim razgovorima.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Neću dalje pitati na tu temu. Da li vam je poznato, vi tada niste bili još uvek angažovani na dužnosti specijalnog savetnika, ali da li ste kasnije iz kontakata sa učesnicima u ovim pregovorima čuli da je Predsedništvo SFRJ još krajem 1990. godine bilo obavешteno od strane Sekretarijata za narodnu odbranu o stvaranju paravojnih formacija na teritoriji Republike Hrvatske?



SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Pošto smo počeli da obilazimo mesta gde je bilo borbi, bili smo svesni toga da ima paravojnih jedinica sa obe strane, da ima srpskih pomoćnih snaga, paravojnih snaga koje su imale različita imena, takođe ih je bilo i na hrvatskoj strani. Tokom uobičajnog razgovora mi smo to saznali. Srbi bi nam tako nešto rekli za Hrvate, a Hrvati bi nam tako nešto rekli za Srbe tako da bi informacije obično dobili sa suprotne strane. To nije ništa iznenađujuće.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da je Predsedništvo SFRJ u jednom trenutku početkom 1991. godine donelo odluku o razoružavanju paravojnih formacija?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Izvinjavam se, da li možemo malo da pojačamo prevod, imam glas jedne gospođe, jedva čujem taj glas. Da li možemo možda da pojačamo zvuk?

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li me sada čujete gospodine Okun?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, čujem.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Dakle, da li vam je poznato da je početkom 1991. godine Predsedništvo SFRJ donelo odluku o razoružavanju paravojnih formacija?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: I general Kadijević i Milošević, mislim, jesu to nama rekli, mislim da je to negde u mom dnevniku.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da je po Ustavu iz 1974. godine JNA u vremenu o kome govorimo imala ustavnu obavezu da štiti nezavisnost, suverenitet i teritorijalni integritet i celokupnost SFRJ? Da li je to bila njena osnovna ustavna obaveza?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Pa sve vojske su dužne da brane svoju zemlju od strane, ponavljam, strane invazije, znači invazije koja dolazi spolja. U mojoj zemlji, Sjedinjenim Američkim Državama, vojsci je izričito zabranjeno da deluje unutar zemlje osim uz izuzetno odobrenje, a ako mogu da istaknem važnost koja se tome pridaje, nedavno, za vreme uragana Katrina o kome smo svi čitali, koji je poplavio potpuno preplavio Nju Orleans, osnovni razlog zašto vojska nije pre intervenisala je upravo zbog toga što američka vojska kao svaka druga demokratska vojska je predviđena da se bori protiv stranog neprijatelja, a ne da puca na sopstveni narod. Mogu li sada uz vaše odobrenje da se vratim na vaše prethodno pitanje koje se tiče odluke iz 1991. godine da se zabrane paravojne jedinice. Ja sam rekao da sam znao za to, da sam o tome čuo od Miloševića i generala Kadijevića. Ali mi imamo jednu izreku na engleskom jeziku, a to je da su radnje i dela jača i glasnije govore od reči tako da smo mi sopstvenim očima videli srpske paravojne i pomoćne snage na terenu, u kao što sam već rekao, ja sam to takođe naglasio, videli smo ih i u Vukovaru, u tom prihvatnom centru kako su se ponašali na jedan način, da su vladali situacijom, da su se izrugivali, da su jedan



drugom dodavali šljivovicu bez obzira što su tamo bile izbeglice. Videli smo ih i u drugim prilikama kasnije, tokom te misije u decembru, kad smo išli u Osijek, kad smo išli u Dalj, a to je bio Štab komande za JNA koja je tada napadala Osijek. To je bilo u decembru 1991. godine. To je sve u mom dnevniku, možete to tamo da pročitate. Tamo se nalazio Arkan sa svojom bandom, on je fizički tamo bio prisutan, mi smo ih videli tako da ja cenim šta ste hteli da me podsetite na to da je bio donešen zakon, međutim nama je bilo jasno da se niko tog zakona ne pridržava.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: A da li ste videli paravojne formacije u Republici Hrvatskoj?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Mislite sa hrvatske strane? Mi smo ih samo videli iz daleka, ali su nas redovno obaveštavali o optužbama koje su iznošene na račun Parage i HOS-a, to je Hrvatska stranka prava i dobro smo znali da je ovo neofašistička grupa najgore vrste. Da, to nam je bilo poznato. Međutim, naša misija gospodine je bila da sklopimo mir između strana i otišli smo tamo bez nekih neprijateljskih osećanja prema bilo kojoj strani. To se očigledno jasno vidi iz mojih dnevnika. Uvek su nas primali, čak i u poslednjem trenutku, nenajavljene i general Kadijević i admiral Brovet, Milošević, Tuđman, Kučan, Izetbegović, svi su stajali na raspolaganju gospodinu Vanceu zato što su znali da smi mi tu po uputima Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija i da je naš zadatak bio da sklopimo mir.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ne sumnjam u to gospodine Okun, vaša se misija uspešno i završila. No smatram da ukoliko ste hteli doći do ovako pozitivnog rešenja do koga ste na kraju došli, morali ste sigurno upoznati i imati u vidu šta je prethodilo ratnim sukobima, znači kako je ceo događaj počeo da se odvija. Zato sam vas pitao neka od ovih pitanja koja su vezana za događanja pre no što ste vi involvirani u ove mirovne pregovore. Interesuje me da li ste za vreme svog delovanja dobili informacije, da li ste upoznati sa napadima hrvatskih snaga na srpsko civilno stanovništvo u Hrvatskoj, u proleće i leto 1991. godine?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: General Kadijević i Milošević su često pominjali takvo ponašanje.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li vam je general Kadijević koga ste spomenuli, za sve vreme pregovora koje ste vodili, izražavo svoju zabrinutost i bojazan za brojne blokirane kasarne širom Hrvatske koje su blokirali pripadnici hrvatskih snaga?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, postojala je ta briga. Te blokirane kasarne, to je nešto na šta je najviše pažnju obraćao general Kadijević. Mi smo to ozbiljno shvatili i insistirali smo kod Hrvata da se s tim prestane. Ja sam lično proveo nedelje idući duž obale, obilazio sam takođe i kasarnu "Maršal Tito" u Zagrebu, fabriku "Zmaj", zagrebački aerodrom. Meni je taj zadatak dao gospodin Vance da preuzmem odgovornost da se koliko je god moguće osigura da Hrvati prekinu sve aktivnosti oko blokiranja kasarni JNA. Mi i general Kadijević smo to veoma, veoma ozbiljno shvatili.



ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Pre nego što predložim Pretresnom veću da odemo na pauzu poštujući tempo koji smo dogovorili, samo još jedno pitanje da vam postavim molim vas. Sad ste spomenuli da ste bili u kasarni "Maršal Tito" u Zagrebu. Opišite nam, ako vam nije teško, situaciju u toj kasarni kada ste vi došli.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Ja sam to vrlo detaljno obradio u svojim dnevnicima, a onu su vam na raspolaganju. Upravo zbog toga što smo bili toliko zabrinuti oko situacije sa JNA, ne samo radi vojnika, oficira, već i zbog njihovih porodica i u kasarni "Tito" kao i u drugim kasarnama. Radi se o izveštaju o poseti koji počinje na strani 82. Zagreb, 20. novembar 1991. godine i nastavlja se od strane 82 do strane 85. To je dosta dugačak izveštaj od četiri stranice, ja mogu to da vam rezimiram ukratko, mogu da vam pročitam sve to, to je sastanak koji smo mi veoma ozbiljno shvatili. Ja mogu da pročitam deo toga, kako god vi hoćete. Ja sam vam na raspolaganju i sve to stoji u dnevniku.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala najlepše, gospodine Okun. S obzirom da mi nismo dobili te strane dnevnika, ja bih vas zamolio da u onim najjezgrovitijim rečenicama nama opišete stanje i zabrinutost ljudi koji su bili u tim kasarnama.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Sreli smo se sa generalom Rašetom i sa još osmoricom njegovih oficira, bili smo tu Vance i ja, a general Rašeta je prilično slikovito opisao situaciju, da su pod blokadom, da su im zaplenjeni stanovi i da su hrvatske vlasti tražile da se kasrna evakuše, da se oružje ostavi. Gospodin Vance je objasnio našu misiju njima i rekao je odlučno da smatramo da sve kasarne treba da se deblokiraju i da smo mi tamo da bi pomogli. Onda je general Rašete nastavio, rekao da se JNA ponižava, da je on sam služio 1963. godine u mirovnim snagama UN (UN Security Force in West New Guinea) i da je imao visoko mišljenje o Ujedinjenim nacijama. Rekao je da situacija treba da se popravi. Onda se obratio potpukovniku Đurovskom koji nam je pročitao spremljenu izjavu o situaciji u kasarnama i izneo njihovo gledište na situaciju, razgovarao je o pretećim telefonskim pozivima, o nepristojnim primedbama, o sećenju telefonskih veza, rekao je da se na kasarnu pucalo, da su oni samo uzvratili, ali malokalibarskim oružjem. Kao što znate kasarna "Tito" se nalazi u centru Zagreba. Naglasio je da su porodice oficira bile izložene lošem tretmanu. Gospodin Vance ih je pitao da li su to prijavili monitoruma Evropske zajednice, pukovnik Đurovski je rekao da jesu, da je rođen blizu Bitolja u Makedoniji i tako dalje i tako dalje. Mi smo imali jedan potpuni razgovor o svemu i radilo se o važnom razgovoru zato što smo ovo pitanje onda pokrenuli kod Hrvata i kao što sam rekao, gospodin Vance me je zadužio tim zadatakom, a to je bio ozbiljan zadatak da osiguram da Hrvati prestanu da blokiraju JNA. Gospodin Vance je to postavio kao uslov za uspostavljanje mirovne operacije, to jest rekao je da neće Hrvatima da preporuči, da ne postoji mogućnost da preporuči uopšte mirovnu operaciju sve dok i ako oni ne oslobode kasarne JNA.



ADVOKAT VASIĆ: Hvala najbolje, gospodine Okun. Ja ću predložiti sada časnom Sudu da dozvoli zasluženi odmor, ako je prigodan trenutak.

SUDIJA PARKER: Sada prekidamo i nastavićemo u 17.30.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Izvolite, gospodine Vasiću.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala, časni Sude. Sačekaću. Hvala. Razgovarali smo o blokadi kasarna pre pauze. Da li mi možete reći da li ste upoznati šta se dogodilo sa Bjelovarskom kasarnom nakon što su pripadnici ZNG-a ušli u kasarnu? Da li je tamo bilo žrtava?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Ne znam, nisam čuo ništa o toj kasarni.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: To je bili pre nego što ste vi angažovani u ovom, u vašoj misji. No recite nam da li je u osnovnom dokumentu Vanceovog plana (Vance Plan) zapravo bio unet i sporazum o deblokadi kasarni na teritoriji Republike Hrvatske?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Naravno. To je bila esencijalna komponenta mirovnih operacija kao što sam ranije spomenuo. Mi smo inistirali na tome, a možda bih uz vašu dozvolu mogao ukratko da opišem sastanak održan 23. novembra 1991. godine u Ženevi na kojem su strane pristale na to. Sve smo ih doveli u Ženevu 23. novembra. Miloševića, Tuđmana, generala Kadijevića, zamolili smo da dođe lord Karington da posmatra, gospodin Vance i ja, sastanak je bio u palatu UN, a rezultat tog sastanka bio je javni dokument koji je imao četiri tačke. Prvo je bio sveobuhvatni opšti prekid vatre, drugo je bilo deblokiranje kasarni JNA. Treće je bila obaveza strana, to jest Srba, Hrvata i JNA, obaveza da će držati pod kontrolom svoje regularne snage, paravojne i pomoćne snage, i četvrto je bilo obećenje da će da se dozvoli dostavljanje humanitarne pomoći onima koji pate. To je bilo potpisano u Ženevi od strane Vancea, Miloševića, Tuđmana i Kadijevića. Naravno, to se nije poštovalo na mnogo načina, morali smo da preduzmemo dodatne mere, ali to je bio jedan od temeljnih dokumenata na kojima smo delovali. Dakle, odgovor na to pitanje o deblokadi kasarne jeste da to nije samo odgovor da, već odgovor da, to je bilo jedno od najvećih pitanja za mene i gospodina Vancea.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Okun. Na pitanje potpisivanja ovog sporazuma u Ženevi ćemo se vratiti nešto kasnije. Sada bih samo da vas pitam, i da se vratimo na ove pregovore koji su vođeni o mirnom rešenju sukoba. U početku su pregovori bili vođeni isključivo pod patronatom Evropske zajednice, zar ne? Vi tada niste bili involvirani u samom početku ovih pregovora.



SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Pregovori za sveukupno mirno rešenje jugoslovenskog problema, pregovori na političkom nivou, kao što sam rekao, bili su isključivo u domenu Evropske zajednice, a period u kome je to bio isključiv domen Evropske zajednice bilo je leto 1991. godine, mesec juli, pa do avgusta 1992. godine, kada je na Konferenciji u Londonu (The London conference of Yugoslavia) da se spoje naporu Ujedinjenih nacija i Evropske zajednice i to je direktno vodilo ka stvaranju i radu Međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Spomenuli ste ovaj period od leta 1991. godine do avgusta 1992. godine dok je Evropska zajednica vodila ove pregovore na političkom nivou, da li se možete složiti samnom da u to vreme oni nisu imali mnogo uspeha u ovim pregovorima, čak ni u pogledu poštovanja prekida vatre.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, to nema sumnje da napor Evropske zajednice nije bio uspešan. Niti su se njihovi prekidi vatre ispunjavali odnosno poštovali. Već sam spomenuo i ne morem da ponavljam da su Srbi izašli kada je lord Karington izlagao aranžmane za opšte rešenje 18. oktobra 1991. godine i može da se kaže da Evropska zajednica nije uspela.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Čuli smo, ako sam ja to dobro shvatio da se vaša posmatračka uloga i jednom trenutku u ovim pregovorima promenila i da ste zapravo vi i gospodin Vance postali aktivni faktor u ovim pregovorima šta je na kraju i dovelo do toga da je gospodin Vance izneo plan kojim je rešena kriza u Hrvatskoj, zar ne?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, ono šta vi zovete planom, mi nazivamo mirovnom operacijom, nemam nameru da vas ispravljem, oprostite, ali ljudi često do današnjeg dana govore o Vanceovom mirovnom planu. To nije bilo to se obično, sve su ga strane nazivale mirovnim planom ali to je bila mirovna operacija koje se zasnivala na Ženevskom sporazumu (Geneva Accord) koji sam spomenuo i Sporazumu o implementaciji (The Implementing Accord) koji smo potpisali sa stranama 2. januara 1992. godine. Glavna svrha, kada smo počeli sa radom početkom novembra da radimo na mirovnoj operaciji uz pristanak svih strana i naravno JNA. JNA je možda bila najvažnija strana u tome. To je bila naša jedina svrha i to je ono šta se često naziva Vanceovim planom za Hrvatsku, ali to je ustvari bila mirovna operacija.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam na pojašnjenju, gospodine Okun. Da li vam je general Kadrijević izneo svoju tvrdnju da zapravo u prvoj fazi pregovora kada je to radila Evropska unija (European Union) da pregovore o mirnom rešenju jugo-krize vode isti oni koji su krizu inicirali u želji da rasparčaju SFRJ na čelu sa Nemačkom? Mislim na onaj period do kraja avgusta 1991. godine. Da li je gospodin Kadrijević vama izneo takvu svoju zabrinutost?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, često, kao što je to radio i Milošević i drugi.



ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li su ove sumnje i dovele do većeg i značajnijeg angažovanja Ujedinjenih nacija i vas i gospodina Vancea u ovim mirovnim pregovorima?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Ne mislim da bi se čak i sada, retrospektivno, moglo da kaže da je samo to pitanje bilo ono šta je nas brinulo. Nas je brinula borba, borba koje se uopšte vodila. Naravno da su nam bili poznati ti problemi koje je izražavala srpska strana, politički nivo, vojni nivo i naš je posao bio da utvrdimo šta imaju na umu. Ne možete da dogovorite mir dok ne znate koji su stvarni uzroci sukoba i šta hoće strane u sukobu tako da je sasvim sigurno to bilo nešto šta smo mi imali na umu, ali ja to ne bih nazvao primarnim uzrokom ni primarnim razlogom za misiju. Glavni razlog za postojanje naše misije je bila borba.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala. Vi i gospodin Vance ste bili specijalni izaslanici generalnog sekretara Ujedinjenih nacija u to vreme, ali ste zapravo, ako ne grešim, obojica potekli iz redova američke diplomatije. Da li nam možete reći kakav je bio stav američke administracije prema rešenju jugoslovenske krize u leto 1991. godine? Ako to znate?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Američki stav je imao nekoliko delova. Kao prvo, postojala je ta ista, duboka zabrinutost koju su izrazile evropske zemlje, koje je izražavao celi svet, ali posebno Evropa zato što su oni bili u susedstvu Jugoslavije. Kao drugo, Jugoslavija je dugo bila prijateljska zemlja u odnosu na Sjedinjene Američke Države, prijatelj Sjedinjenih Američkih Država. Sjedinjene Američke Države su pružale veliki deo ekonomske pomoći u oružju, obučavali su oficire JNA u američkim centrima za obuku vojske, pa i sam general Kadijević nam je rekao da je on imao obuku u Školi za obuku oficira u Arkanzasu u Sjedinjenim Američkim Državama. Prema tome, postojali su dobri odnosi između generala Kadijevića, gospodina Vancea i mene i svih drugih službenika i oficira mogao bih da kažem. Tu je bio i general Rašeta i drugi, sa njima smo imali veoma dobre odnose. U leto 1991. godine tadašnja Američka vlada izrazila je svoju zabrinutost. Vi ćete se setiti da je ministar inostranih poslova James Baker posetio Jugoslaviju i Beograd, mislim da je to bio početak jula. U to vreme čovek se osvrtao da pogleda istoriju Jugoslavije, svi smo to radili, a posebno nas je zanimao sovjetski period vezano za nezavisnost Jugoslavije. Nas je brinuo njen teritorijalni integritet jer, kao što znate, on je bio pod velikom opasnošću pošto je Stalin izbacio Jugoslaviju i Tita iz Kominforma 1948. godine. Ne moram da vam ja pričam vašu istoriju, vi to sasvim dobro znate, to je bilo davno u prošlosti, ali počevši od tog perida, pa čak i ranije kada su se američki vojnici borili sa partizanima u planinama Bosne i Slovenije tokom rata protiv Nemaca i Italijana, znači naši su odnosi bili dobri i bili su dugogodišnji. Kada je sekretar Baker posetio Jugoslaviju početkom jula 1991. godine, on je sve to jasno rekao i izrazio nadu, a naravno to nije moglo da bude ništa više nego nada da će zemlja mirno da razreši svoje probleme i da ostane zajedno na neki način, u nekom obliku. Ali Sjedinjene Američke Države nisu bili aktivni učesnik u pregovorima



Evropske zajednice i mislim da bi trebalo da se kaže da smo gospodin Vance i ja bili samo jedanput na sceni osim naše normalne diplomatske predstavljenosti.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da vas pitam. Pomenuli ste posetu gospodina Jamesa Bakera koji je tada bio državni sekretar Sjedinjenih Američkih Država. Da li vam je poznato da li je on prilikom svoje posete negde izrekao da Sjedinjene Američke Države podržavaju celovitost SFRJ u tom trenutku, znači u julu 1991. godine i da neće priznati jednostrani akt otepljenja republika.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Ne, ja u to vreme nisam u to bio uključen.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Ja sam kasnije za to saznao.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala lepo. Da li se možemo da se složimo, gospodine Okun da do kraja 1991. godine Republika Hrvatska nije bila priznata kao nezavisna država i da je SFRJ zapravo još uvek postojala?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Ne slažem se u potpunosti sa vašom premisom gospodine Vasiću. Ovaj prvi deo koji ste rekli je tačan, da Hrvatska još nije bila priznata krajem 1991. godine, ali Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija, kao što sam ranije spomenuo je bila ta, kako je rekla Badinterova komisija za arbitražu u procesu raspada. Na osnovu toga ja bih rekao da vaš zaključak nije tačan utoliko što je ona bila u procesu raspada.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Pomenuli ste danas na pitanje moga uvaženog kolege u glavnom ispitivanju, 19. novembar i vaš odlazak sa gospodinom Vanceom za Vukovar. Pre dolaska u Vukovar ste pomenuli da ste prolazili kroz Šid i možete li nam reći da li ste videli da li je ovo mesto bilo granatirano? U to vreme kada ste vi tamo prolazili.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Ja bih vas pozvao da pogledate stranu 61 mojih beležaka u dnevniku, jer sam to eksplicitno napisao, a ako mogu pročitao bih odgovor na vaše pitanje, zapisao sam da smo "u 6.30 otišli iz Beograda u vozilu JNA, u 7.45, a za sat i 15 minuta smo došli u Šid i tamo ostali jedan sat". I onda izveštavam o situaciji u Šidu. Napisao sam sledeće na nemačkom, citat: "Šid je veliki agroindustrijski centar, osim nekoliko zgrada koje su imale rupe od granata i dečijeg vrtića koji je granatiran 5. novembra", kraj citata.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li imate saznanje da li se Šid nalazi u Srbiji?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, naravno da to znam, to sam već i ranije tokom svog iskaza rekao.



ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala puno. Da li vam je u Šidu ukazano na talas izbeglica koji je došao sa Vukovarskog područja? I da li znate koje su nacionalnosti bile ove izbeglice?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, informisani smo o raseljenim licima. To je druga tačka u mom izveštaju o Šidu i sada ću vam to pročitati. Citat: "Gradonačelnik", jedan relativno mlađi čovek, više kao vi, a ne kao ja nam je dao brifing, citiram: "Zove Hrvate ustašama, govori o dotoku izbeglica iz borbenih zona", pretpostavljam da je govorio o Srbima i sasvim sam siguran da je to bio slučaj pošto je Šid bio vrlo blizu granice između Hrvatske i Srbije.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Okun. Da li vam je poznata uloga koju je imao Goran Hadžić u periodu kada ste vi bili angažovani u ovim pregovorima oko mirnog rešenja sukoba u Jugoslaviji normalno, i u Hrvatskoj?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, mi smo se lično sreli sa Hadžićem i ja sam upoznat sa njegovom sveukupnom ulogom u tom periodu.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li ste u jednom trenutku saznali da gospodin Hadžić kontroliše 95 posto članova Teritorijalne odbrane Istočne Slavonije, Baranje i Zapadnog Srema, znači lokalnih snaga i dobrovoljaca na terenu, da su pod njegovom kontrolom?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da bih vam tačno odgovorio morao bih da proverim svoj dnevnik zato što znam da sam to zapisao, ali koliko se ja sećam, gospodin Milošević je to nama naglasio da je Hadžić i ono šta je on nazvao SAO Srem i Baranja... Vi znate vašu geografiju, kao SAO Srem i Baranja, da je Hadžić kontrolisao Teritorijalnu odbranu. Uvek je postojao spor u pogledu stausa Teritorijalne odbrane zato što su neki tvrdili da su disciplinovani, neki da nisu disciplinovani, neki su rekli da su to pripadnici regularne jedinice, a neki da su pomoćne snage. Korišćeni su mnogi termini da bi se ona opisala. Kao što sam rekao, ja sam ih video na delu u izbegličkom centru u Vukovaru, a ponovo smo sreli Arkana i njegove ljude u Dalju, pored Osjeka u decembru samo nekoliko dana kasnije. Dakle, postojala je opšta svest o neregularnim snagama i ako mogu da se setim, treća, tačka 3, treća tačka 23. novembra, znači Sporazuma o mirovnoj operaciji... Prva je bila prestanak neprijateljstava, druga je bila deblokiranje kasarni, treća je bila da sve strane učine sve šta mogu i da koriste svoj uticaj da neregularne snage stave pod kontrolu. To je bilo opšte poznato i postoje brojne reference za to. Naravno, postojale su neregularne snage na obe strane sukoba, o tome nema nikave sumnje.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Možete li mi reći samo da li je za implementiranje ovog sporazuma o kome ste sada rekli bio potreban i pristanak Gorana Hadžića?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Ne znam da li je trebalo da se kaže da je bilo potrebno njegovo zvanično odobrenje, ali je sasvim sigurno zahtevalo da on preduzme određene mere sa svojim pripadnicima neregularnih snaga ili sa Teritorijalnom



odbranom, kako god da ih nazovete, jednim ili drugim imenom ili koristeći oba imena. Mi smo vrlo često pokretali ovo pitanje sa gospodinom Miloševićem, rekao nam je da se sretnemo sa Hadžićem, sreli smo se sa Hadžićem i mislim da bi se sasvim sigurno moglo da kaže da je Hadžić bio deo problema. Da li je bio i deo rešenja, to je bilo u rukama gospodina Miloševića. I naći ćete u dnevnicima vrlo jasne diskusije između nas i Miloševića o potrebi da on, to jest Milošević, stavi Hadžića pod kontrolu. Jer on jeste bio pod Miloševićevom kontrolom, a Milošević nas je uveravao da će to da uradi. Obećao je gospodinu Vanceu da će preduzeti mere u vezi Hadžića i da će to da učini da se ponaša na ispravniji način.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Za trenutak bi se sada vratio ili nastavio sa vašom posetom 19 Vukovaru. Rekli ste nam da ste prošli pored kasarne JNA. Da li ste pre dolaska u Vukovar bili upoznati da se kasarna nalazi u blokadi od leta 1991. godine? Vi ste nam o tome danas nešto govorili, pa me interesuje da li znate od kada je kasarna bila u blokadi?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Bili smo obavešteni. Rečeno nam je da je kasarna pod opsadom od avgusta. Možda i ranije, ali u svakom slučaju od avgusta. I kao što smo već videli i čuli na traci, čuli smo da major Šljivančanin tvrdi da je na kasarnu padalo između 400 i 500 granata dnevno. A mi smo obišli tu kasarnu po zahtevu JNA.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: To smo čuli. Hvala vam. No interesuje me da li ste bili upoznati sa činjenicom da je poverenik grada Vukovara naredio da se kasarni ukine voda, struja, "PTT" veze, da se potpuno stvore nemogući uslovi za život u kasarni. Da li vam je to poznato?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Ne sećam se da li je to ikada pomenuto, ali kao što sam rekao, uglavnom smo bili upoznati da su Hrvati preduzimali takvu vrstu mera. Mi smo to videli i čuli u kasarni "Maršal Tito" u Zagrebu, tako da mogu da kažem da smo u glavnim crtama bili upoznati s tim da je kao deo blokade bilo i to da se često prekida dovod struje i tako dalje.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da je u vreme oružanih sukoba u Vukovaru, u gradu bilo više hiljada naoružanih pripadnika ZNG-e i MUP-a?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Mislim da nismo znali tačno sastav snaga koje su bile suprotstavljene. Znamo da je bilo Hrvata u gradu, Srba u gradu, civila, znali smo da ima vanrednih snaga, takođe redovnih snaga u gradu, znali smo da JNA granatira grad, to je bilo očigledno, naravno, videli smo ono šta je bilo uništeno, mogli smo da vidimo takođe topdžije kada smo ulazili u grad. Naravno, obišli smo grad onog dana pošto je pao, pošto je ušla JNA i oni su tada rekli da su toga dana oslobodili grad, a njihovi artiljerci, topdžije još uvek su bili na terenu. Nisu pucali 19. novembra, ali smo mogli da vidimo momke iz JNA i njihovo oružje. Tako da mislim da smo bili svesni nasilja koje se dešavalo.



ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ali koliko shvatam, vi niste prethodno bili upoznati sa brojem jedinica ZNG-e i MUP-a koje su se nalazile u Vukovaru i pružale oružani otpor?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Ne znam konkretne cifre, ne znam da li je to uopšte bilo moguće da se zna u to vreme. Naravno ja to ne kažem u smislu bilo kakvog izgovora. Činjenica da je bilo otpora je naravno nešto je bilo očigledno inače bi JNA osvojila grad mnogo ranije tako da je bilo očigledno da je bilo nekavog otpora sa hrvatske strane. Ali naravno, oni su bili mnogo slabija strana.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Danas ste na pitanje mog uvaženog kolege zapravo pokazali svoju iznenađenost u jednom trenutku vašeg boravaka u Vukovaru kada ste prolazili pored kasarne i rekli ste da ste bili iznenađeni da ona nije mnogo stradala, a ipak ovo svoje iznenađenje koje se danas pokazalo bitno u vašem izlaganju niste zapisali u svom dnevniku. Zar ne?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Kad sam ja pisao te dnevnike, naravno ja nisam stenograf, ne pravim takve vrste beležaka i ustvari u dnevnike se uglavnom beležilo ko je šta kome rekao, šta smo videli, ali bilo je jasno, nekad sam ja to pomenuo, a nekad nisam. Dnevik je bio jasan. U Šidu sam na primer zabeležio da je grad gotovo netaknut, možda sam to zabeležio s druge strane. 19. novembra smo imali jako puno posla, počeli smo u 5.00, a završili skoro u 00.00 tako da sam ja na licu mesta zapisivao ono šta sam smatrao da je najvažnije. Nekada bih samo zabeležio gde smo bili, gde smo se nalazili. Recimo to je slučaj sa kasarnom da smo prošli kroz kasarnu, zato sam pisao. Zato što znam šta sam video, to se ne može tako lako zaboraviti. Lako je zaboraviti reči, ali znate ono šta ste videli. Recimo ako bi od mene tražili da opišem ovu prostoriju ja bih mogao to da uradim u opštim crtama.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Takođe ste govorili o ciljevima delovanja JNA na Vukovar. Imajući u vidu vaša saznanja koja ste danas potvrdili da ste čuli o napadima na srpsko stanovništvo već polovinom 1991. godine i situaciju koja je tada vladala, šta je po vašem mišljenju bilo sa građanima Vukovara srpske nacionalnosti da su se jedinice JNA povukle, da su u gradu ostali samo pripadnici ZNG-e ...

TUŽILAC MOORE: Ja ulažem prigovor na to pitanje, radi se o čistom nagađanju.

SUDIJA PARKER: Da li radite na osnovu pretpostavka da gospodin ambasador nešto konkretno zna o ovome gospodine Vasiću ili tražite da ambasador iznosi svoje viđenje ili svoju teoriju o tome?

ADVOKAT VASIĆ: Hvala časni Sude, uvažavajući primedbu mog kolege, ja moram samo da pojasnom da Odbrana smatra da je gospodin Okun, kao što smo to i danas čuli, bio involviran u mirovne razgovore, imao informacije i sa srpske i sa hrvatske strane i



sa strane savezne države i sa strane JNA, te mi se učinilo da možda u tim razgovorima je čuo podatke koji bi nam ukazali da li je cilj oružane borbe u Vukovaru bila samo deblokada kasrne ili i zaštita prava svih građana uključujući i one srpske nacionalnosti od oružanih hrvatskih snaga.

SUDIJA PARKER: Gospodine Vasiću, pitanje na koje je uložena prigovor i način na koji je to pitanje bilo formulisano me navodi da se složim sa gospodinom Mooreom da se radi o čistom nagađanju.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam časni Sude, ja ću preformulisati pitanje. Da li ste imali nekakvih saznanja u vašoj misiji o napadima pripadnika ZNG-e na srpsko stanovništvo u području Vukovara?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Naravno da smo bili svesni nasilja u, i oko Vukovara i u drugim delovima Hrvatske, na primer u Zapadnoj Slavoniji. Znali smo u opštim crtama o događajima u Borovom Selu. Znali smo i za nasilje. U svakom slučaju, obe strane su vršile nasilna dela. Ali činjenica je bila da je JNA bila ta koja je koristila veliku snagu i ona je bila izvršilac većine nasilja. A to nisu bile neregularne snage sa bilo koje strane.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li vi smatrate, da li imate takva saznanja, da li su hrvatske snage bile regularne, zakonite snage, dakle čije je ustrojstvo zasnovano na zakonu i ustavu? Ili su to bile nelegalne vojne ili paravojne snage?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Radi se i o jednoj i o drugoj vrsti snaga. Postojala je konstitutivna vojska Republike Hrvatske, na njenom čelu se nalazio general Anton Tus, ja sam se s njim sreo i poznao sam ga. On je pre bio načelnik vazduhoplovstva u JNA, znači bio je jedan od vodećih oficira JNA pre nego što je otišao u svoju zemlju. Postojala je redovna Hrvatska vojska i kao što sam odgovorio na prethodno pitanje, nama je takođe bilo poznato da postoje neregularne hrvatske snage i paravojne snage ljudi kao Paraga i tako dalje. To smo znali.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam na odgovoru gospodine Okun, no sada dolazimo opet u jedan pravni tesnac. Dakle, imamo Republiku Hrvatsku koja nije nezavisna država, imamo situaciju da u sistemu u kome se ona nalazi ona ne može imati oružane snage, može imati samo Teritorijalnu odbranu i imamo činjenicu da je formiran Zbor narodne garde koji nema temelja u zakonu, jer takav zakon može doneti samo nezavisna država, zar ne?

TUŽILAC MOORE: Ja ulažem prigovor na to pitanje.

SVEDOK OKUN: Ja se ne slažem. Izvinjavam se ...



TUŽILAC MOORE: Ja u svakom slučaju ulažem prigovor. Radi se o ustavnom pravu. Ako ćemo to da razjašnjavamo, onda to mora da uradi neko ko je kvalifikovan i ko se bavi tom oblašću. Mislim da ovo nije nešto na šta svedok može da odgovori.

SUDIJA PARKER: Gospodine Moore, mislim da bi se verovatno i svedok s vama složio, ali što se tiče opšteg shvatanja i utiska, a to je onako kako bi Pretresno veće shvatilo odgovor ovog svedoka, mislim da ovo pitanje može da se postavi. Želim samo da kažem gospodinu Vasići da što se više bavite detaljima precizne ustavne i pravne pozicije, vi se sve više udaljavate od opšteg, javnog shvatanja stvari i ulazite na teren veštaka i mišljenja veštaka i znanja veštaka tako da iako Pretresno veće u ovom slučaju odobrava ovo pitanje, razumećete da mi odgovor prihvatamo, a da smo potpuno svesni da svedok ne tvrdi da je on stručnjak iz ove oblasti.

SVEDOK OKUN: Mogu li da odgovorim? Ne, ja se ne slažem sa vašom pretpostavkom. Ako razmišljam o istoriji moje zemlje i o njenoj borbi za nezavisnost od 1776 do 1783. godine Sjedinjene Američke Države su imale vojsku i prema ovome šta ste vi rekli ta vojska bi bila ilegalna. Međutim, ja je ne smatram ilegalnom. General George Washington je ime koje i vi sigurno znate i mislim da gotovo svaka zemlja koja je morala da se bori za nezavisnost ima vojsku.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Recite mi molim vas da li vam je gospodin Kadrijević jednom prilikom, na sastanku sa gospodinom Vanceom izjavio, što se tiče dokumenta koji je potpisan u Ženevi da on može preuzeti samo komandnu odgovornost odnosno ulogu nad JNA, a ne nikako političku i da predsednik Predsedništva SFRJ mora voditi politiku, a ne JNA i da će JNA poštovati odluke Predsedništva SFRJ? Da li se možda sećate toga?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, on je često govorio, više puta je rekao da on služi državi, da će JNA uvek da deluje unutar svojih ovlašćenja, to je on govorio, davao je takve izjave.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Kada je potpisivao ovaj Sporazum u Ženevi, stavio je opasku da on potpisuje samo onaj deo Sporazuma koji se odnosi na JNA i na njene obaveze.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Ne sećam se da je to rekao, zapravo sve četiri tačke Ženevskog sporazuma od 23. novembra 1991. godine su spadale u ovom ili onom trenutku pod nadležnost vojske, a ponavljam, da se prekine vatra, da se deblokiraju kasarne, kontrola nad paravojnim snagama, a reč koja je upotrebljana je bila "uticaj" tako da se nije nužno radilo o neposrednoj kontroli i znali smo da je lanac komandovanja ponekad bio dosta labav i neformalan, a četvrta tačka, odobrenje da humanitarna pomoć prolazi kroz linije. Tako da su sve te četiri tačke spadale u ovlašćenja JNA i general Kadrijević je to sigurno znao. Nije oko toga bilo nikakve rasprave.



ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li mi se čini, možda grešim u zaključku da su, to je bilo novembra 1991. godine, odlučujući, dominantni uticaj na izvršenje ove tačke 3 koju ste spomenuli, uticaj na paramilitarne grupe imali predstavnici, znači komandanti štabova TO i politički lideri u Krajini s jedne strane i u Istočnoj Slavoniji, Baranji i Zapadnom Sremu s druge strane, zar ne? To smo donekle apsolvirali u jednom mom ranijem pitanju što se tiče gospodina Hadžića.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: U svakom slučaju su imali nekavu ulogu, ali mi smo uvek bili mišljenja i u to vreme smo mogli da vidimo prislan odnos između JNA i srpskih neregularnih snaga na terenu. Kao što sam već svedočio i kao što je jasno navedeno u mom dnevniku, u izbegličkom prihvatnom centru u Vukovaru je bilo vojnika JNA, a zajedno s njima su se izležavali i dodavali jedan drugom šljivovicu i pripadnici neregularnih snaga i pripadnici iz TO tako da smo mi imali utisak, vrlo jak utisak da je JNA u suštini mogla da radi šta je htela sa neregularnim snagama. Za početak oni su ih snabdevali oružjem. Ti ljudi nisu imali fabrike oružja i morali su odnekud da nabavljaju oružje i nabavljali su ga od JNA, nije bilo nikakve tajne oko toga.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Složićete se da su u jednom trenutku obe strane bile naoružane, dakle i hrvatska i srpska strana i da dalje naoružavanje nije bilo potrebno, oni su već imali oružane formacije kojima su raspolagale na svojoj lokalnoj teritoriji.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: To je delimično tačno, a po mom mišljenju delimično nije tačno. Tačno je da su obe strane u određenom stepenu bile naoružane. Naravno, pošto je JNA bila vojska, ozbiljna vojska, ona je bila naoružanija od bilo kog drugog, naročito 1991. godine. Obe strane su imale malokalibarsko oružje, takvu vrstu oružja. Puške, pištolje, poneku bombu, granatu, naravno to je bilo tačno, ali što se tiče naoružanja i kad govorimo o stepenu nasilja i o stepenu nanesene štete, to je uglavnom važilo za JNA i mi smo to i prijavili Savetu bezbednosti u to vreme. Tako da ja ne nagađam ni o čemu sada, 14 godina kasnije. Mogu da vam citiram izveštaj gospodina Vancea iz tog vremena u vezi nasilja koje je prouzrokovala JNA.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Sporazum koji je potpisan u Ženevi, potpisao je i gospodin Vance, zar ne?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Izvinjavam se prevodiocima, požurio sam. Da li je ovaj Sporazum potpisao i lord Karington?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Ne sećam se da li je Carington to potpisao ili ne, možda jeste. U svakom slučaju gospodin Vance, Milošević, Tuđman i general Kadijević su to potpisali. Carington je bio prisutan na tom sastanku po pozivu gospodina Vancea. To je javni dokument tako da to može da se sazna.



ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ne želim da sporim dokument, čini mi se da je gospodin Karington ranije otišao. Pre potpisivanja ovog Sporazuma, pa me je interesovalo da li vi znate za to razlog, a sada ste zapravo rekli da on više nije bio involviran u sprovođenju i potpisivanju ovog Sporazuma. Koliko sam ja dobro shvatio.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Dozvolite da to objasnim. Sastanak od 23. novembra 1991. godine u Ženevi, u Palati nacija (Palace of Nations), Ujedinjenih nacija, je bio sastanak koji je zakazao gospodin Vance u svojstvu specijalnog predstavnika. On je pozvao generala Kadijevića, Miloševića, Tuđmana u svrhe o kojima smo već govorili i kao što sam ranije rekao, on je iz učtivosti pozvao i lorda Caringtona kao posmatrača i to je bilo tako, radilo se o učtivosti, o kurtoaziji. Ako vi meni sada kažete ili me podsetite recimo da je lord Carington otišao ranije, ne bi me to uopšte iznenadilo. To je bila subota, nije bilo nikakvog razloga da on tu bude pošto je došlo do sporazuma. I ja sam siguran da se on sa svima učtivo rukovao i pozdravio se s njima i znao je da će ih videti sve za nekoliko dana pošto je on bio predsednik Konferencije o Jugoslaviji. Tako da meni nije ništa neobično to šta nam vi sada kažete da je lord Carington otišao nešto pre nas.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Vi ste nam pojasnili njegovu ulogu, ni meni nije neobično kao što mi se to učinilo u prvom trenutku. Da li je nakon deoboladi kasarna i došlo do povlačenja snaga JNA iz Hrvatske?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: To je duga priča. Kratak odgovor je da. Ali trajalo je jako dugo. Trajalo je do oktobra 1992. godine. Sprovođenje ovog Ženevskog sporazuma vezano za deblokadu i potpuno povlačenje JNA iz Hrvatske. Potpisan je 2. januara 1992. godine, a JNA je konačno otišla s Prevalke u oktobru 1992. godine. Dakle, povukli su se mora tako da se kaže, ali jako sporo.

ADVOKAT VASIĆ: Problemi oko Prevalke su nam poznati. Hvala vam najlepše gospodine Okun. Časni Sude, ja nemam više pitanja za ovog svedoka, hvala vam.

SUDIJA PARKER: Hvala vam mnogo gospodine Vasiću. Pošto smo gospođu Tapušković odlučili da ograničimo naše sesije na otprilike jedan sat, upravo smo sada ispunili taj sat, pa izgleda da bi sada trebalo da imamo pauzu. To bi nam ostavilo manje od 10 minuta posle pauze, pa bi možda bilo praktičnije, osim ukoliko ne postoji nešto šta biste želeli da pitate u narednih pet minuta, mislim da bi bilo mnogo praktičnije i za vas da nastavite sutra umesto večeras.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: Hvala časni Sude. Ukoliko ste odlučili da napravite pauzu sada, a tako smo se i dogovorili, da pravimo pauze nakon sat vremena ja bih drage volje iskoristila mogućnost koje mi Pretresno veće pruža da nastavim, odnosno da počnem sa unakrsnim ispitivanjem svedoka sutra. Hvala.



SUDIJA PARKER: Hvala vama, gospođo Tapušковиć. Imajući na umu koliko je sati i kakve su okolnosti, onda bi najbolje iskoristili vreme ako sada prekinemo sa radom umesto da imamo pauzu od 20 minuta i da onda počnemo s radom par minuta do 19.00. Dakle, ambasadore, ovo će biti večer koje će se završiti malo ranije od onih koje ste opisali tokom svog rada i svojih putovanja. Nastavljamo sutra u 14.15.

Fond za humanitarno pravo

